

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE TOPUSKO

Nositelj izrade :

OPĆINA TOPUSKO

Načelnik : Milan Abramović, prof.

Izvršitelj :

ŽUPANIJSKI ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE

Ravnatelj Zavoda : Zdenko Sešo, dipl. ing. građ.

Stručna koordinacija u
ime Zavoda : Margita Malnar, dipl. ing. arh.

Stručni tim Zavoda : Zdenko Sešo, dipl. ing. građ.
Novela Rimay, dipl. ing. arh.
Valentina Šerbec, dipl. ing. arh.
Margita Malnar, dipl. ing. arh.
Blanka Bobetko - Majstorović, dipl. ing. biol.
Miljenko Ugarković, dipl. ing. biol.

Jedinica lokalne samouprave: <h2 style="text-align: center;">OPĆINA TOPUSKO</h2>			
Naziv prostornog plana: <h3 style="text-align: center;">PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE TOPUSKO</h3>			
Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Topusko: «Službeni vjesnik» Općine Topusko broj 18/97	Odluka Općinskog vijeća Općine Topusko o donošenju Prostornog plana uređenja Općine Topusko: «Službeni vjesnik» broj 03/05		
Javna rasprava (datum objave): «Večernjem listu» od 03.07.2003.	Javni uvid održan od: 11.07.2003. do: 11.08.2003.		
Pečat tijela odgovornog za provođenje javne rasprave: <p style="text-align: center;">M.P.</p>	Odgovorna osoba za provođenje javne rasprave: <p style="text-align: center;">.....</p> <p style="text-align: center;">Vlado Iskrić, dipl. oec.</p>		
Suglasnosti na Plan : - Ured državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji, Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko pravne poslove (prema članku 24. Zakona o prostornom uređenju "Narodne novine" br.30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) klasa:350-01/04-01/02, urbroj:2176-04-01/11-04 od 19.02.2004. god. - Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu (na temelju članka 56. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara "Narodne novine" br. 59/99 i 151/03), klasa: 612-08/04-01/399, urbroj:532-10-2/2-04-2/BDB/BS od 25.02.2004. god. - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (prema članku 17. stavka 3. zakona o poljoprivrednom zemljištu ("Narodne novine" br. 66/01) klasa: 350-02/04-01/18, urbroj:525-09-V.B.M./04-03 od 16. prosinca 2004. god. - Ministarstvo obrane, Uprava za materijalne resurse, služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša (temeljem članka 18. Zakona o obrani "Narodne novine" 33/02 i 58/02) klasa: 350-02/04-01/29, urbroj:512M3-020202-04-02 od 17. veljače 2004. god.			
Pravna osoba/tijelo koje je izradilo Plan: <h3 style="text-align: center;">SISAČKO- MOSLAVAČKA ŽUPANIJA</h3> <h4 style="text-align: center;">ŽUPANIJSKI ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE</h4>			
Pečat pravne osobe/tijela koje je izradilo Plan: <p style="text-align: center;">M.P.</p>	Odgovorna osoba: <p style="text-align: center;">.....</p> <p style="text-align: center;">Zdenko Sešo, dipl. inž. građ.</p>		
Koordinator plana: Margita Malnar, dipl. inž.arh.			
Stručni tim u izradi plana: <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%; border: none;"> Zdenko Sešo, dipl. ing. građ. Margita Malnar, dipl. ing. arh. Novela Rimap, dipl.ing.arh. </td> <td style="width: 50%; border: none;"> Valentina Šerbec, dipl.ing.arh. Blanka Bobetko-Majstorović, dipl.ing.biol. Miljenko Ugarković, dipl. ing. biol. </td> </tr> </table>		Zdenko Sešo, dipl. ing. građ. Margita Malnar, dipl. ing. arh. Novela Rimap, dipl.ing.arh.	Valentina Šerbec, dipl.ing.arh. Blanka Bobetko-Majstorović, dipl.ing.biol. Miljenko Ugarković, dipl. ing. biol.
Zdenko Sešo, dipl. ing. građ. Margita Malnar, dipl. ing. arh. Novela Rimap, dipl.ing.arh.	Valentina Šerbec, dipl.ing.arh. Blanka Bobetko-Majstorović, dipl.ing.biol. Miljenko Ugarković, dipl. ing. biol.		
Pečat Općinskog vijeća: <p style="text-align: center;">M.P.</p>	Predsjednik Općinskog vijeća: <p style="text-align: center;">.....</p>		
Istovjetnost ovog prostornog plana s izvornikom ovjerava: <p style="text-align: center;">.....</p> <p style="text-align: center;">Margita Malnar, dipl. ing. arh.</p>	Pečat nadležnog tijela: <p style="text-align: center;">M.P.</p>		

SUGLASNOSTI I MIŠLJENJA

Sadržaj:
Uvod
I. OBRAZLOŽENJE
1. POLAZIŠTA
1.1. Položaj, značaj i posebnosti područja Općine Topusko u odnosu na prostor i sustave Županije i Države
1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru (tablica 1. i 2.)
1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke
1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova
1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke, te prostorne pokazatelje
2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA
2.1. Ciljevi prostornog razvoja Županijskog značaja
2.1.1. Razvoj naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava
2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora
2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša
2.2. Ciljevi prostornog razvoja Općinskog značaja
2.2.1. Demografski razvoj
2.2.2. Odabir prostorno razvojne strukture
2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture
2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno – povijesnih cjelina
2.3. Ciljevi prostornog uređenja naselja na području Općine Topusko
2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora
2.3.2. Unapređenje građevinskih područja naselja u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina
2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture
3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA
3.1. Prikaz prostornog razvoja na području Općine Topusko u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije
3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina
3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina (naselja i izgrađene strukture van naselja; poljoprivredne, šumske, vodne te površine posebne namjene i ostale površine)-tablica 3.
3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti
3.4. Uvjeti korištenja uređenja i zaštite prostora
3.4.1. Iskaz površina za posebno vrijedna i/ili osjetljiva područja i prostorne cjeline (prirodni resursi, krajobraz, prirodne vrijednosti i kulturno-povijesne cjeline) - tablica 3.
3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava
3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav (ceste, željeznice, javne telekomunikacije, produktovodi)
3.5.2. Energetski sustav
3.5.3. Vodnogospodarski sustav (vodoopskrba, odvodnja, uređenje vodotoka i

	voda, melioracijska odvodnja)
3.6.	Postupanje s otpadom
3.7.	Sprečavanje nepovoljna utjecaja na okoliš
	3.7.1. Zrak
	3.7.2. Voda
	3.7.3. Tlo
	3.7.4. Buka i vibracije
	3.7.5. Ugroženi i degradirani prostori
	3.7.6. Smjernice za zaštitu okoliša
	3.7.7. Mjere zaštite od požara, elementarnih nepogoda, ratnih i drugih opasnosti
II.	ODREDBE ZA PROVOĐENJE PLANA
1.	Uvjeti za određivanje namjena površina na području Općine Topusko
2.	Uvjeti za uređenje prostora
2.1.	Građevine od važnosti za Državu i Županiju
2.2.	Građevinska područja naselja
2.3.	Izgrađene strukture van naselja
3.	Uvjeti smještaja gospodarskih djelatnosti
4.	Uvjeti smještaja društvenih djelatnosti
5.	Uvjeti utvrđivanja koridora ili trasa i površina prometnih i drugih infrastrukturnih sustava
6.	Mjere zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i kulturno - povijesnih cjelina
7.	Postupanje s otpadom
8.	Mjere sprečavanja nepovoljna utjecaja na okoliš
9.	Mjere provedbe plana
9.1.	Obveza izrade prostornih planova
9.2.	Primjena posebnih razvojnih i drugih mjera
9.3.	Rekonstrukcija građevina čija je namjena protivna planiranoj namjeni
9.4.	Završne odredbe
	Popis korištene dokumentacije
	GRAFIČKI PRILOZI
1.	Lovišta i uzgajališta divljači u Općini Topusko
2.	Minska situacija - Topusko
3.	Korištenje i namjena površina
4.	Infrastrukturni sustavi
5.	Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora

UVOD

Obveza donošenja Prostornog plana uređenja Općine Topusko kao temeljnog dokumenta prostornog uređenja ove Općine utvrđena je Zakonom o prostornom uređenju («Narodne novine» broj 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04).

Sukladno članku 23. Zakona o prostornom uređenju Prostorni plan uređenja Općine Topusko utvrđuje uvjete za uređenje općinskog područja, određuje svrhovito korištenje i namjenu, oblikovanje, obnovu i sanaciju građevinskog i drugog zemljišta, zaštitu okoliša, te zaštitu spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode u Općini.

Plan sadrži osnove razvitka u prostoru, ciljeve prostornog uređenja, namjenu prostora, mjerila, smjernice, mjere i uvjete za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora, te druge elemente od važnosti za područje Općine.

Sadržaj Prostornog plana uređenja Općine Topusko određen je Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskog prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova («Narodne novine» broj 106/98 ,39/04 i 45/04).

Ovim Planom detaljnije su razrađene i konkretizirane odredbe koje su proizišle kao obveza iz plana šireg područja - Prostornog plana Sisačko-moslavačke županije, te su određeni drugi elementi koji su od važnosti za uređenje, korištenje i zaštitu područja Općine Topusko.

Tekstualni dio Plana sadrži obrazloženje i odredbe za provođenje. U tekstualnom obrazloženju je načinjena raščlamba i ocjena postojećeg stanja, određeni su ciljevi prostornog razvoja, te je na osnovu toga u planskom dijelu utvrđen koncept prostornog uređenja svih dijelova prostorno razvojne strukture za cjelovito područje Općine Topusko.

Odredbama za provođenje određeni su uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora za sve namjene i zahvate planirane Prostornim planom uređenja Općine Topusko.

Grafički dio Plana sadrži tri karografska prikaza na topografskoj karti u mj 1:25000 i građevinska područja utvrđena na katastarskom planu u mjerilu 1:5000.

U skladu sa člankom 29. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) od tijela državne uprave i pravnih osoba s javnim ovlastima prikupljeni su potrebni podaci i dokumentacija za potrebe izrade Prostornog plana uređenja Općine Gvozd.

Svoje dopise i podatke dostavili su :

1. URED DRŽAVNE UPRAVE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI, Ured za gospodarstvo, Odsjek poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (dopis klasa:323-01/01-01/22; urbroj:2176-01-03-01-2 od 27.08.2001.)

2. HP - HRVATSKA POŠTA d.d., Središte pošta Sisak (dopis broj 2-01-601/01 od 03. kolovoza 2001.g.)

3. MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA, Policijska uprava Sisačko - moslavačka, Odjel upravnih, inspekcijskih i poslova zaštite i spašavanja (dopis broj: 511-10-06/04-01-1809/2-01. 1/2 od 02. 08. 2001.god.)
4. MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PROSTORNOG UREĐENJA (dopis klasa: 612-07/01-01/0558, ur.broj : 531-06/2-2-AV-00-8 od 7. rujna 2001. god.)
5. HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA d.d., DP "Elektra" Sisak (dopis broj: 4018-14931/01-DC od 12. 09.2001. god.)
6. URED DRŽAVNE UPRAVE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI, Ured za rad, zdravstvo i socijalnu skrb (dopis klasa: 350-01/01-01/08, urbroj: 2176-03-01-4 od 02. kolovoza 2001. god.)
7. ŽUPANIJSKA UPRAVA ZA CESTE SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE (dopis klasa:340-01/01-05/145; ur. broj 2176-80-01-33-2 od 08. kolovoza 2001. god.)
8. HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje sliva Save, Služba planiranja, pripreme i razvoja projekata (dopis klasa: 350-02/01-01/0018; urbroj:374-21-1-01-4 od 21. rujna 2001. god.)
9. HT - HRVATSKI TELEKOM, TK centar Sisak (dopis broj: 3.18.-9023/01 od 28.08. 2001. god.)
10. MINISTARSTVO OBRANE, Uprava za gospodarenje, Služba za graditeljstvo i zaštitu okoliša (dopis klasa: 350-05/01-01/188, ur. broj: 512-M3-0202-01-4 od 19. 09.2001. god.)
11. INA INDUSTRIJA NAFTE d.d. Zagreb, NAFTAPLIN Istraživanje i proizvodnja nafte i plina (dopis broj:94/1866/01FK/77/2 od 17.08.2001. god.)
12. HŽ-HRVATSKE ŽELJEZNICE, Razvoj, planiranje i investicije (dopis broj: 6-1981/01. N.M. od 02. 08. 2001. god.)
13. Hrvatske šume, Uprava šuma Karlovac, Šumarija Topusko (ur. broj: 397/01, od 23.08.2001. god.)
14. URED DRŽAVNE UPRAVE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI, Ured za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehničku kulturu (dopis klasa: 602-01/01-01/14; urbroj:2176-02-01-01-2 od 19. listopada 2001. god.)
15. URED DRŽAVNE UPRAVE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI, Ured za statistiku (dopis klasa:954-03/02-01/01; urbroj:2176-06-01-02-01 od 22. siječnja 2002.)
16. URED DRŽAVNE UPRAVE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI, Ured za gospodarstvo (dopis klasa:sl. ; urbroj: 2176-01-02-01-16 od 21. rujna 2001. god.)
17. Odašiljači i veze d.o.o.,Vlaška 106, 10 000 Zagreb dopis od 14. listopada 2002. god.
18. Državna geodetska uprava, Područni ured za katastar Sisak, Ispostava Topusko (dopis klasa: 935-07/02-02/01; urbroj: 541-04-08/2-02-2; dopis klasa: 936-03/02-01/06; ur. broj:541-04-08/03-02-02 od 18.10.2002. god.)
19. Lječilište «Topusko» Trg bana J. jelačića 16, 44415 Topusko (dopis broj:01/516/2003 od 21.02.2003.god.)
20. MINISTARSTVO KULTURE Uprava za zaštitu kulturne baštine , Konzervatorski odjel u Zagrebu – Konzervatorska podloga za Prostorni plan uređenja Općine Topusko

I. OBRAZLOŽENJE

1. POLAZIŠTA

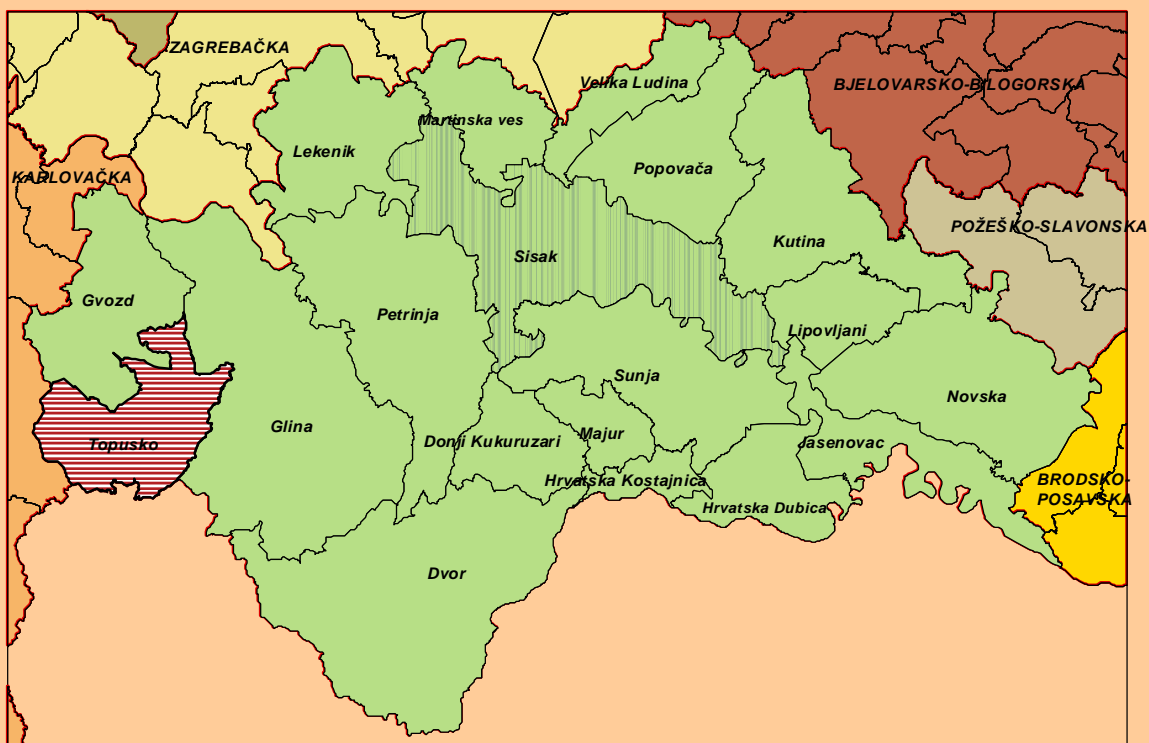
1.1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA OPĆINE TOPUSKO U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAVE ŽUPANIJE I DRŽAVE

1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru (tablica 1. i 2.)

1.1.1.1. Teritorijalni obuhvat

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj («Narodne novine» broj 10/97, 124/97 i 68/98) određeno je da je Općina Topusko u sastavu Sisačko - moslavačke županije.

Općina Topusko na zapadu graniči s Karlovačkom županijom (Općina Vojnić), na sjeveru s Općinom Gvozd, na istoku s Općinom Glina, a na jugu s Bosnom i Hercegovinom.

Položaj Općine Topusko
u Sisačko-moslavačkoj županiji

U ranijim povijesnim političko – teritorijalnim podjelama sadašnji teritorij Općine Topusko je bio u sastavu Općine Vrginmost unutar koje su bile i današnje općine Gvozd i Lasinja.

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj («Narodne novine» broj 90/92, 2/93, 58/93 i 90/93) utvrđeno je osnivanje Županije sisačko – moslavačke u čijem sastavu su bile sljedeće jedinice lokalne samouprave :

- 5 gradova : Sisak, Ivanić Grad, Kutina, Novska i Petrinja
- 10 općina izvan Kotara Glina : Jabukovac, Jasenovac, Kloštar-Ivanić, Križ, Lekenik, Lipovljani, Martinska Ves, Popovača, Sunja i Velika Ludina
- 14 općina unutar Kotara Glina : Divuša, Donji Kukuruzari, Dvor, Glina, Gornji Klasnić, Gvozdansko, Hrvatska Dubica, Hrvatska Kostajnica, Lasinja, Mečenčani, Topusko, Utolica, Vojnić i Vrginmost.

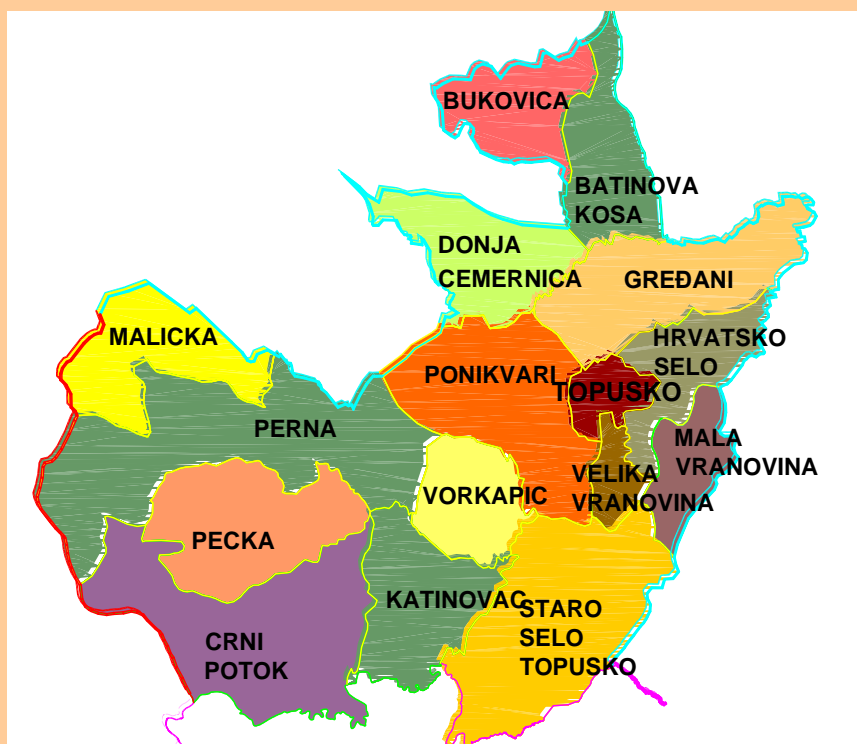
Izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj («Narodne novine» broj 10/97, 124/97 i 68/98) došlo je do sljedećih promjena teritorijalnog ustroja na području Sisačko-moslavačke županije:

- ukinut je Kotar Glina,
- Glina i Hrvatska Kostajnica dobivaju status gradova,
- ukinute su općine: Gornji Klasnić, Gvozdansko, Divuša, Utolica, Jabukovac
- izmijenjen je teritorijalni obuhvat nekih općina pa je tako broj naselja Općine Topusko povećan sa 7 na 16. Iz prijašnjeg obuhvata Općine Gvozd izuzeta su naselja : Batinova Kosa, Bukovica, Crni Potok, Donja Čemernica, Katinovac, Malička, Pecka, Perna i Vorkapić, te dodana Općini Topusko.
- Grad Ivanić-Grad, te općine Križ i Kloštar Ivanić pripojene su Zagrebačkoj županiji,
- općine Vojnić i Lasinja pripojene su Karlovačkoj županiji.

Općina Topusko je područje disperznog tipa naseljenosti, a niti jedno naselje u Općini se ne smatra gradom.

U sastav Općine Topusko ulazi ukupno 16 naselja, a to su:

Batinova Kosa, Bukovica, Crni Potok, Donja Čemernica, Gređani, Hrvatsko Selo, Katinovac, Mala Vranovina, Malička, Pecka, Perna, Ponikvari, Staro Selo Topusko, Topusko, Velika Vranovina, Vorkapić.

Naselja u Općini Topusko

1.1.1.2. Prikaz razvitka povijesnih naselja

Na širem području Banovine, Korduna kao krajobraznih regija kojima pripada područje općine Topusko, do danas su očuvani povijesni oblici naseljenosti čije nastajanje i kontinuitet možemo pratiti od antike i srednjeg vijeka: sela, starih gradova-utvrda (Perna, Sv. Nikola), samostana (Topusko, V. Petrovac), te kupališnog naselja Topusko.

Šire područje Topuskog bilo je naseljeno već u prapovijesti o čemu svjedoče arheološki nalazi iz razdoblja: eneolita (lasinjske kulture), brončanog i željeznog doba (Turska kosa). Na ovom su području živjela Ilirska plemena, o čemu svjedoči niz nalaza kamenih spomenika s uklesanim nazivima poganskih božanstava (Silvan, Vidas, Tijana).

Značenje ovog područja je prije svega na važnim komunikacijskim pravicima, na cesti koja je povezivala Panonsku Hrvatsku s Dalmacijom. Te su se komunikacije održale i tijekom srednjeg vijeka, kad se navodi da je splitski nadbiskup god.1222. putovao u Rim preko Topuskog. Topusko se nalazi na raskrižju puteva prema Sisku i Ptuju. Latinska imena Ad Fines ili Quadrata odnose se na antičko naselje u današnjem Topuskom. Arheološki nalazi pružaju nam podatke da su termalni izvori bili korišteni već u tom razdoblju. Brojni nalazi: žrtvenici, dijelovi arhitekture termi, sarkofazi, skulptura, jantarni predmeti govore o visokom umjetničkom stupnju i kulturi života. Propašću Rimskog carstva, seobom naroda vjerojatno propada i naselje. Nemamo dovoljno povijesnih podataka ni materijalnih ostataka za stvaranje zaključaka o oblicima naseljenosti u ranosrednjovjekovnom razdoblju, izuzev popisa župa i podataka o crkvenoj organizaciji prostora. Na području Topuskog spominje se 1192.god. Ecclesia sancte Marie de Calidis aquis, koja papi plaća daću. U popisu župa iz 1334.god. navode se beate virginis de Penna (Perna), zatim crkva sv.Nikole na istoimenom brdu.

Kralj Andrija II 1204.-1211. god. sagradio je opatiju i crkvu sv. Marije i predao ih cistercitema iz Francuske, iz Clairvauxa. Poklonio im je 1211.god i gorsku županiju s mjestom Toplica (Topusko). Dolazak cistercita značio je ne samo napredak za širi kraj, ne samo za duhovni život, već i za racionalnu obradu tla. Na vrhu Petrove gore, Petrovcu je bio grad i hospicij templara, koje su kasnije naslijedili pavlini. Pavlinski samostan s crkvom sv.Petra spominje se 1328.god. Cisterciti su tijekom turskih opasnosti privremeno napustili samostan u Topuskom već 1403.-1448. god. Nakon pada Bosne 1463.god. napuštaju ga trajno, a opatiju preuzima zagrebački kaptol.

Drugo značajno središte je Perna, koja je već 1225.god. dobila od kralja Bele IV povelju slobodnog kraljevskog trgovišta - oppidum. Naselje je vjerojatno bilo smješteno uz staru cestu, za koji stariji autori (Sabljar, 19.st.) navode da je prolazila istočno od Perne, prema tadašnjoj turskoj granici. Nesumnjivo su se u srednjem vijeku služili još rimskim cestama, koje su zadržale kontinuitet svojih trasa. Perna je između ostalih kraljevskih povlastica, imala i pravo drvarenja. Iz toga se može zaključiti da je tadašnja varoš bila izgrađena drvenim kućama. U varoši Perna god. 1362. god. spominju se građani domaćih prezimena: Vuk, Tuž, Maren, Črnac, Grdina, Petina. Važnost Perne očituje se i po tome što se 1530.god. u njoj održavao i sabor, u vrijeme turske opasnosti, kad se vijećalo o obrani zemlje od Turaka. Razmjerno velik broj utvrđenja, koja su Hrvatsku branila od turskih napada, dao je ovom području naziv Kordun. Perna je osim varoši - trga s građanima, imala grad (utvrdu). Karakterističan je srednjovjekovni način lokacije utvrde, na vrhu glavice brijega, koji sam po sebi ima obrambene karakteristike. Za gradnju utvrde srednjovjekovni

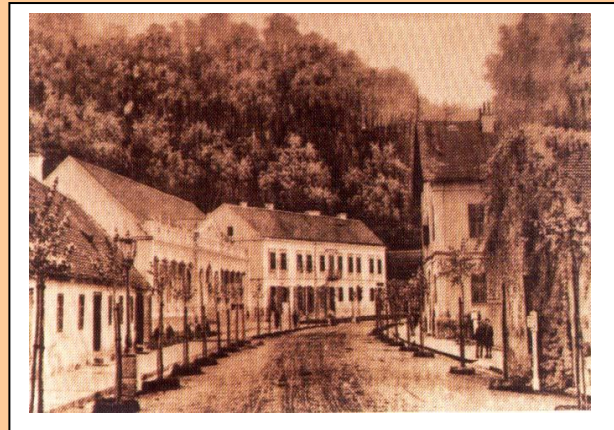
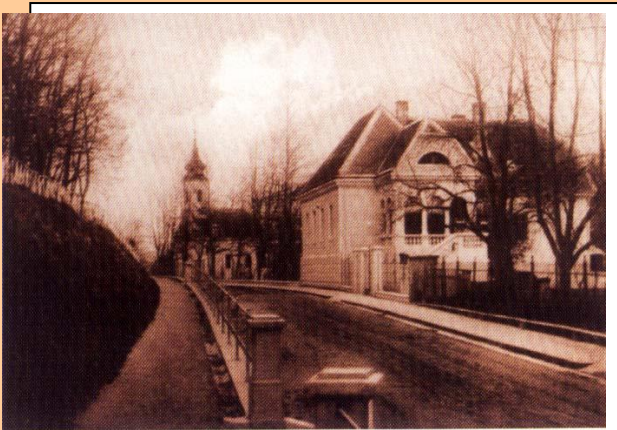
graditelji koriste geomorfološka obilježja terena, tako da izgrađeni oblici i prirodna konfiguracija čine jedinstveni sklop. Na sličnom je konceptu izgrađena i utvrda na Nikolinom brdu u Topuskom, koja se spominje u dokumentima za vrijeme kralja Andrije II.

Sva srednjovjekovna graditeljska aktivnost bila je oštećena ili srušena u razdoblju od 1408.god, kad je turska vojska sustavno pustošila krajeve oko Petrove gore. Turci razaraju samostan u Topuskom, a nakon što su protjerani, Topusko i okolno područje ulaze u sastav Vojne Krajine. Na karti Valvazora iz 17.st. prostor omeđen tokovima rijeka Kupe, Korane, i Gline označen je kao opustošen «totus tractatus vastatus».

Mnoge građevine su ostale bez svoje izvorne namjene i propale, očuvane su samo u vidu arheoloških nalaza kao što su srednjovjekovni gradovi i kašteli. Najveći broj sela srednjovjekovnog porijekla, nastavilo je razvoj, a u okvirima svojih povijesnih jezgri očuvali su prostornu organizaciju i građevnu strukturu ranijih razdoblja.

Naseljava se novo stanovništvo koje je živjelo životom krajišnika. Doseljeno stanovništvo, pravoslavne vjeroispovjesti u početku se služi ruševinama starih crkava za svoje potrebe. Kasnije, tijekom 18. i 19. st. izgrađeno je niz katoličkih i pravoslavnih crkava: katoličke drvene crkve bile su u Topuskom, Gređanima, a pravoslavna crkva bila je u Topuskom (1826).

Opatija u Topuskom bila je pripojena zagrebačkoj biskupiji, u čijem je posjedu do 1802. god. kad je tu bilo sjedište 1. banske pukovnije. Do tog vremena kupalište nije bilo osobito uređeno niti posjećeno. Zahvaljujući caru Franji I, koji je na svom putovanju 1818. god. posjetio Topusko i vidio ruševine samostana, zabranio je njegovo daljnje rušenje i odredio je da se portal ima čuvati, a ujedno je omogućio i obnavljanje i poljepšanje kupališnih zgrada. Do 1827. god. podignuto je i nekoliko novih zgrada: kupališna kuća s društvenim kupeljima, kupke u kadama, nove stambene zgrade i svratišta za kupališne goste, blatne kupke. Osim kupališnih zgrada izgrađena je nova katolička župna crkva, župni dvor, pravoslavna crkva. Uređeno je Nikolino brdo kao park, sa slavolukom, labirintom, gloriatom.

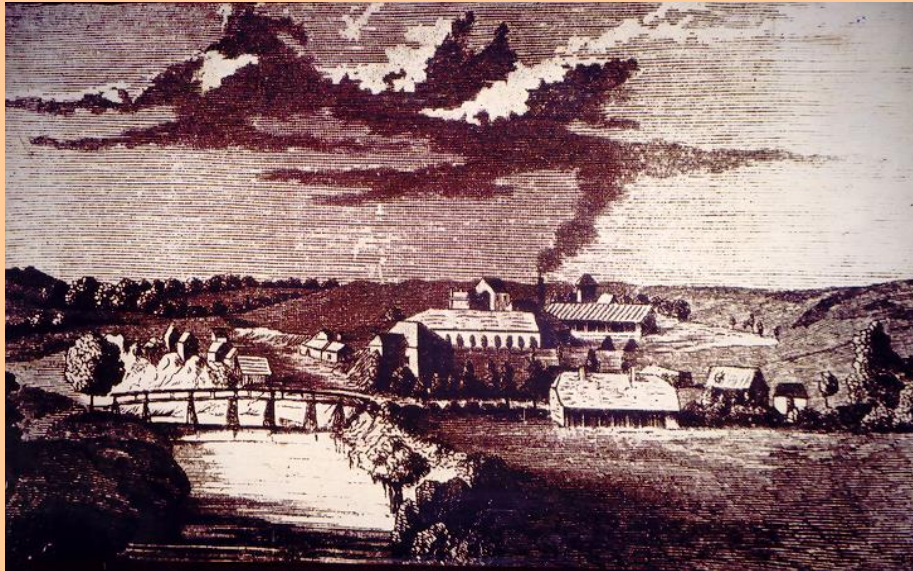

Topusko u 19. st.

Tijekom 19.st. Topusko se obnavlja i raste zaslugom izgradnje lječilišnog kompleksa s kupališnim zgradama i perivojima, da bi početkom 20.st. imalo električnu centralu, tvornicu leda, vodovod, kanalizaciju i asfalt, čime Topusko postaje glavno odmorište u tom dijelu Hrvatske. Topusko je dobilo željezničku prugu koja povezuje Sisak s Karlovcem.

Područje Petrove gore značajno je ležište ruda, tako da je eksploatacija željezne rude u selu Ponikvari započela u razdoblju Vojne Krajine. Kasnije eksploatacija željezne rude prelazi u vlasništvo tvrtke Wolheim et comp. koja je tamo 1876.god. radila s 20 radnika u

talionici. Ovu je željezaru 1877.god. kupilo Kranjsko industrijsko društvo iz Ljubljane. Ta je željezara prenesena u Vranovinu, koja je radila s kapacitetom od 80 -100 radnika. Stara željezara je prestala s radom nakon 1926.god. kad je novi vlasnik pao pod stečaj. Uz zgrade željezare u Vranovini je izgrađeno i stambeno naselje za radnike.

Velika Vranovina 19.st.

Ratna razaranja tijekom II.svj. rata, kad su u Topuskom uništene Bistre kupke kao i zgrade Vojnog lječilišta, te razaranja za vrijeme Domovinskog rata, 1991.-1995. god. uništila su ili vrlo oštetila sve postojeće zgrade i sportske objekte: Dom I, Dom II s Blatnim kupkama i restoranom, Dom III, Lječilišni restoran (u zgradi ZAVNOH-a), Villa Mirna. Od 1995. započinja razdoblje ponovne obnove kupališta.

1.1.1.3. Numerički pokazatelji

Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskog prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu eaborata prostornih planova («Narodne novine» broj 106/98) propisano je da se osnovni podaci o stanju u prostoru (površine općina, broj stanovnika, stanova, kućanstava i dr.) prikažu tablicama 1. i 2. radi lakše usporedbe pojedinih prostora.

Tablica 1.

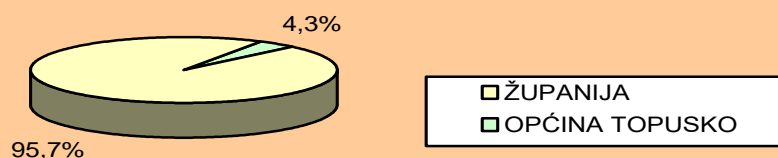
OPĆINA TOPUSKO	POVRŠINA		STANOVNICI				STANOVI				DOMAĆINSTVA		Gustoća naselje nosti broj stan / km ²
			popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.	popis 2001.	
	km ²	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	broj	
OPĆINA TOPUSKO UKUPNO	198,3	100	6824	100	3219	100	2471	100	1942	100	2146	1236	34,41
Batinova Kosa	8,9	4,49	159	2,33	37	1,15	53	2,14	43	2,21	51	24	4,15
Bukovica	9,7	4,89	81	1,19	7	0,22	31	1,25	32	1,65	32	3	0,72
Crni Potok	22,3	11,24	377	5,53	178	5,53	131	5,30	89	4,58	108	65	7,98
Donja Čemernica	12,4	6,25	451	6,60	199	6,18	141	5,71	108	5,56	137	83	16,04
Gredani	15,0	7,56	745	10,92	445	13,83	254	10,28	152	7,83	208	148	29,66
Hrvatsko Selo	7,7	3,88	550	8,06	333	10,34	155	6,27	99	5,10	154	119	43,24
Katinovac	12,4	6,25	349	5,11	114	3,54	151	6,11	65	3,35	109	47	9,19
Mala Vranovina	8,4	4,25	73	1,07	3	0,09	30	1,22	28	1,44	26	3	0,35
Malička	10,1	5,09	129	1,89	48	1,49	61	2,47	48	2,47	44	25	4,75
Pecka	14,8	7,46	237	3,47	43	1,34	96	3,89	57	2,94	79	21	2,90
Perna	26,0	13,12	471	6,90	204	6,34	194	7,85	169	8,70	149	84	7,84
Ponikvari	16,0	8,07	712	10,43	404	12,55	245	9,92	226	11,64	225	142	25,25
Staro Selo Topusko	20,0	10,09	402	5,89	191	5,93	140	5,66	155	7,98	121	74	9,55
Topusko	3,2	1,61	1587	23,26	798	24,79	606	24,53	543	27,96	536	316	249,37

Velika Vranovina	2,8	1,42	294	4,32	180	5,59	79	3,19	75	3,86	86	59	64,28
Vorkapić	8,6	4,33	207	3,03	35	1,09	104	4,21	53	2,73	81	23	4,06

Tablica 2.

OPĆINA TOPUSKO	POVRŠINA		STANOVNICI				GUSTOĆA NASELJENOSTI	
			Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.	Popis 2001.
	km ²	udio u površini Općine (%)	broj	%	broj	%	broj stan / km ²	broj stan / km ²
PODRUČJE OPĆINE								
OBALNO	-	-	-	-	-	-	-	-
KONTINENTALNO	198,3	100	6824	100	3219	100	34,41	16,23
OSTALO								
OPĆINA TOPUSKO								
Ukupno	198,3	100	6824	100	3219	100	34,41	16,23

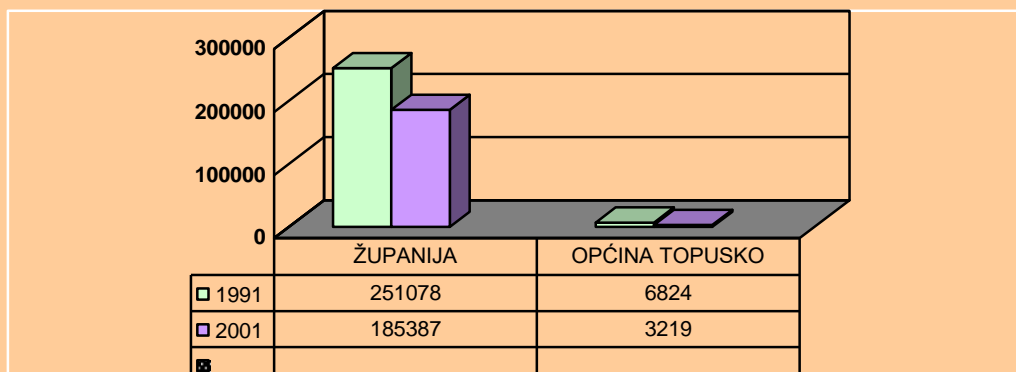
Površina Općine Topusko iznosi 198,3 km² (odnosno 19 830 ha), te zauzima 4,3% teritorija Sisačko – moslavačke županije.

Odnos teritorija Sisačko-moslavačke županije i Općine Topusko

Na prostoru Općine Topusko, prema popisu stanovništva iz 1991. godine¹, živjelo je 6824 stalnih stanovnika. Gustoća naseljenosti iznosila je 34,41 stanovnika na četvorni kilometar, što je bilo znatno manje od prosjeka gustoće naseljenosti Sisačko - moslavačke županije koja je iznosila 56,26 st/km².

¹ "Popis stanovništva, domaćinstava, stanova i poljoprivrednih gospodarstava 31. ožujak 1991. godine", Državni zavod za statistiku, Zagreb, 1992. godine

Prikaz udjela stanovništva Općine Topusko
u odnosu na ukupno stanovništvo Sisačko - moslavačke županije

Prema rezultatima popisa stanovništva iz 2001. godine ukupni broj stanovnika u Županiji je 185 387, dok je ukupan broj stanovnika u Općini Topusko 3219.

Proizlazi da je gustoća naseljenosti u Županiji 41,53 st/km², a u Općini Topusko 16,23 st/km².

Stanovništvo u Općini Topusko se kroz zadnjih deset godina smanjilo za 3605 stanovnika, odnosno za 52,82 % dok se u Županiji broj stanovnika smanjio za 26,16%.

1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke

1.1.2.1. Geoprometni položaj

Općina Topusko je smještena u krajnjem jugozapadnom dijelu Sisačko-moslavačke županije. Državnom cestom D-6 (Gvozd – Glina) je relativno dobro povezana sa Siskom kao županijskim središtem i Karlovcem, središtem susjedne županije.

Značajna je i povezanost prema sjeveru sa smjerom Gvozd – Lasinja – Pisarovina – Zagreb.

1.1.2.2. Geološke značajke²

Geološku građu Općine Topusko je dosta teško rekonstruirati, jer su veliki dijelovi terena pokriveni mladim paleocenskim taložinama.

Geološki promatrano na prostoru Općine Topusko zastupani su sedimenti mlađeg paleozoika, trijasa, eocena s mjestimičnim probojima dijabaza, pliocena i kvartara:

- Mlađi paleozoik na istočnim padinama Petrove Gore (kao i u čitavoj gori) sastoji se od glinenih škriljevaca, sitnozrnih i krupnozrnih kvarcnih pješčenjaka i konglomerata. Najrasprostranjeniji su glineni škriljevci. Na području istočno od Topuskog (Crljena-Šaševa- Buzeta) uz klasične elemente mlađi paleozoik sadrži i vapnenac.
- U trijasu najprije dolaze donjotrijaski raznobojni dobro uslojeni, tankopločasti glinovito-pjeskoviti škriljevci. Naslage srednjeg i gornjeg tijasa su uglavnom karbonatne (dolomiti i vapnenci). Nalazimo ih na području Petrove Gore, Perne i Pecke , kao i južno od Topuskog, osobito u gornjem toku Gline s pritocima.

² Izvod iz Prostornog plana – programatska osnova ("AR-59" , Zagreb, 1977. god.)

- Eocen je zastupan žilavim pješčenjacima u izmjeni s glinovito-laporovitim škriljevcima, a mjestimično ima i uložaka vapnenca. Nalazimo ga zapadno od Vorkapića, kod Bijeljevine, uz Glinu preko Velike Vranovine do Hrvatskog Sela i dr. Kod Hrvatskog Sela i sjeveroistočno do Vranovske glavice (kota 262) dolaze i eruptivni dijabazi koji su vezani na eocenske pješčenjake ali im se točna starost još uvijek ne zna. Veliki dio terena pokriven je pliocenskim naslagama koje se sastoje od glinovitih i pjeskovitih lapora, kvarcnog pjeska, šljunka i konglomerata. Mjestimično ima i ugljena.
- Kvartar je uglavnom zastupan ilovinama i šljuncima. Osobito je rasprostranjen riječni i potočni nanos.

S ozirom na hidrogeološka svojstva pojedinih litostratigrafskih kompleksa glavni smjer toka podzemnih voda mora biti od juga prema sjeveru, odnosno od gornjeg toka Gline kroz trijasko temeljno gorje prema depresiji Topuskog. Zbog intenzivnijih tektonski poremećaja, vjerojatno nešto veće blizine temeljnog gorja i spuštenih neogenskih naslaga prema sjeveru, sjeverozapadu, dubinska voda koja se na svom putu zagrijala, jer je bila prisiljena da se spušta do znatnih dubina, izlazi na površinu na nekoliko mjesta u Topuskom.

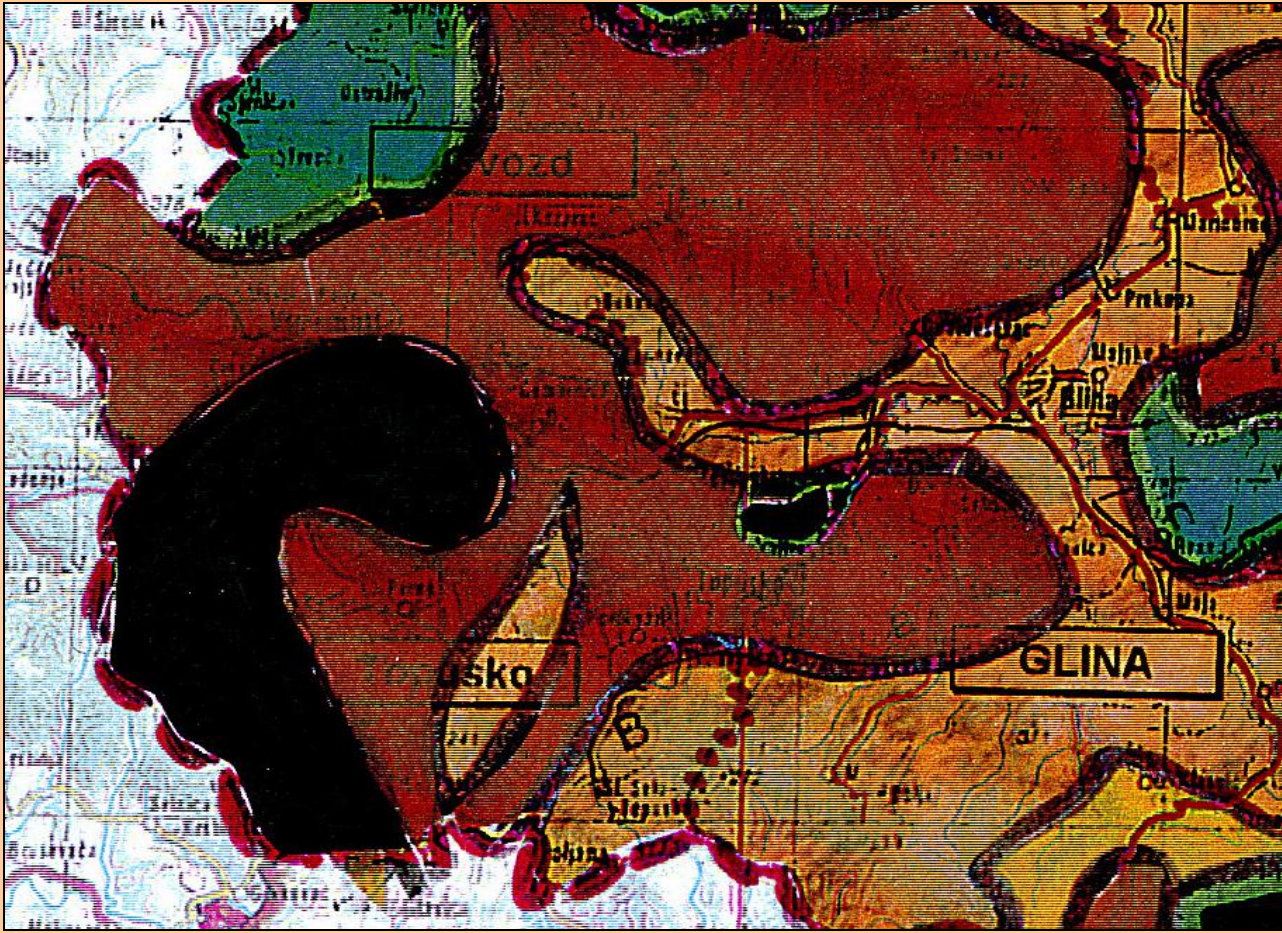
Prostor Općine Topusko spada u područje sliva rijeke Gline. Na ovom području su lijeve pritoke Gline: Čemernica i Perna i desna pritoka je Buzeta.

Prema hidrološkoj obradi vodnog područja Gline u Glini iz obrade trajnosti vodostaja, izvan korita Gline poplave traju prosječno godišnje ukupno oko šest dana dok u ekstremnim slučajevima poplavne velike vode iznad terena mogu godišnje trajati i 15 dana. Ovaj podatak se može smatrati indikativnim i za cijeli potez doline rijeke Gline i ukazuje na sadašnje stanje vodnog režima i ugroženosti od poplava.

1.1.2.3. Pedološke značajke³

Pedološke karte obuhvaćaju pet kategorija razvrstanih prema pogodnostima za korištenje i određenim uvjetima ograničenja.

³ Izvod iz Prostornog plana Sisačko-moslavačke županije

PEDOEKOLOŠKA KARTA
- proizvodne skupina poljoprivrednih tala -

	I. KATEGORIJA : VISOKO POGODNO ZA UZGOJ SVIH POLJ. KULTURA KOJIMA ODGOVARA PODNEBLJE
	II. KATEGORIJA : NAKON MELJORACIJA VISOKO POGODNO ZA POLJOPRIVREDU
	III. KATEGORIJA : TLA SREDNJE POGODNA ZA POLJOPRIVREDU
	IV. KATEGORIJA : NEUJEDNAČENA TLA, MARGINALNO POGODNA ZA POLJOPRIVREDU
	V. KATEGORIJA : TLA PRETEŽNO NEPOVOLJNA ZA POLJOPRIVREDU

Pedoeколоška karta za područje

Općine Topusko

I. kategorija tala nosi bonitetni broj 65. To su tla vrlo dobrih fizikalnih i kemijskih svojstava. Ograničenja su neznatna (dijelom vodni režim i reljef a dijelom ograničenje kemijskih sredstava koja bi mogla ugroziti podzemni akvatorij). Pogodna su za uzgoj svih kultura kojima odgovara podneblje. Zbog takvih svojstava ova kategorija je izdvojena i u osnovnoj sintezi prirodnih sustava zbog prijedloga za osnovnu namjenu površina. To znači da površine u toj kategoriji tla treba koristiti isključivo za poljodjelstvo, a samo izuzetno za neke druge namjene.

II. kategorija tala (bonitetni broj 64-61) su također dobrih fizikalnih i kemijskih svojstava: duboka, pretežno ravnog reljefa. Izbor kultura je zbog utjecaja podzemnih i

poplavnih voda ograničen vodnim režimom. Korištenje ove kategorije tla trebalo bi također usmjeriti gotovo isključivo na poljodjelstvo, naročito nakon melioracije.

III. kategoriju tala (bonitetni broj 60-56) označava neujednačenost pedokartografskih jedinica. Ova kategorija je disperzno razmještena po cijelom prostoru Županije ali najviše u nizinskom dijelu. Relativno veliki udio ove kategorije opravdava daljnji detaljni rad na određivanju podobnosti ili prijedloga korištenja što zahtijeva prije svega dodatnu izradbu detaljnih pedoloških karata, kako bi se utvrdile točne namjene za većinu tipova tala u ovoj kategoriji, jer bi same melioracije dale slabe rezultate.

Težak mehanički sastav tla ove kategorije ograničava poljoprivrednu proizvodnju što znači da se ne isplati usmjerenje na intenzivnu proizvodnju pa bi osnovna namjena bila: ekstenzivno poljodjelstvo.

Neujednačenost je svojstvo i **IV. kategorije** (bonitetni broj 50-55) koja se uglavnom poklapa s područjima pokrivenim šumom. Posebna ograničenja mogu se smatrati da su sljedeća: velika raznolikost, skeletnost (i do 30% kamena i šljunka), nepovoljna kemijska svojstva (pretežito kisela tla što je opet veoma pogodno za razvoj pitomog kestena) i slaba dreniranost.

Budući da se u tim dijelovima Županije razvijaju najkvalitetnije šume pitomog kestena u Hrvatskoj, ograničenje za brojne mogućnosti korištenja za neke druge kulture ili namjene ove kategorije tla (kiselost) pokazuje se, kao pogodnost za uzgoj pitomog kestena. Ovaj primjer rječito govori o potrebi preispitivanja određenih ograničenja, jer nešto što je nepodobno za veći dio namjena može biti veoma podobno za neku određenu namjenu. Potreba uspostavljanja određenih odnosa između planiranih namjena i stvarnih prirodnih uvjeta, na način, da se postigne pozitivna ravnoteža, jedna je od primarnih vrijednosti u korištenju prirodne osnove za sam prostorni plan.

V. kategoriju tala (bonitetni broj 50) određuju trajna ograničenja u dubini, skeletnosti i reljefu. Namjena u korištenju je usmjerena pretežno na šumarstvo uz približnu procjenu do 15% za poljodjelstvo (livade i stočarstvo).

U sveukupnoj sintezi temeljem prirodne osnove zbirno se razlikuju 3 osnovne kategorije:

- I. kategorija	- visoke pogodnosti za poljodjelstvo
- II. i III. kategorija	- uvjetno pogodne za poljodjelstvo
- IV. i V. kategorija	- samo djelomično pogodna za poljodjelstvo, a uglavnom ih treba tretirati kao šumska tla.

Prema procjeni pogodnosti tala Namjenske pedološke karte⁴ na području Općine Topusko, prema stupnju i vrsti ograničenja za obradu, izdvojena su tri osnovna stupnja pogodnosti:

1. **P-2** – umjereno ograničeno obradiva tla,
2. **P-3** – ograničeno obradiva tla,
3. **N-1** – tla privremeno nepogodna za obradu.

⁴ Namjenska pedološka karta MJ 1:300 000, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedologiju, Zagreb 1996

Podklase pogodnosti i nepogodnosti određene su vrstama i intenzitetom ograničenja kako slijedi:

Dreniranost

dr₀ – slaba
dr₁ – vrlo slaba
dr₂ – ekscesivna

Nagib terena

n > 15 i/ ili 30%

Skeletnost

sk₁ > 50% skeleta
sk₂ < 50% skeleta

Višak vode

pv – poplavne vode
su – trajno pod vodom
v – stagnirajuće površinske vode
V – visoka razina podzemne vode

Stupanj osjetljivosti prema kemijski polutantima (p)

p₁ – slaba osjetljivost
p₂ – umjerena osjetljivost
p₃ – jaka osjetljivost

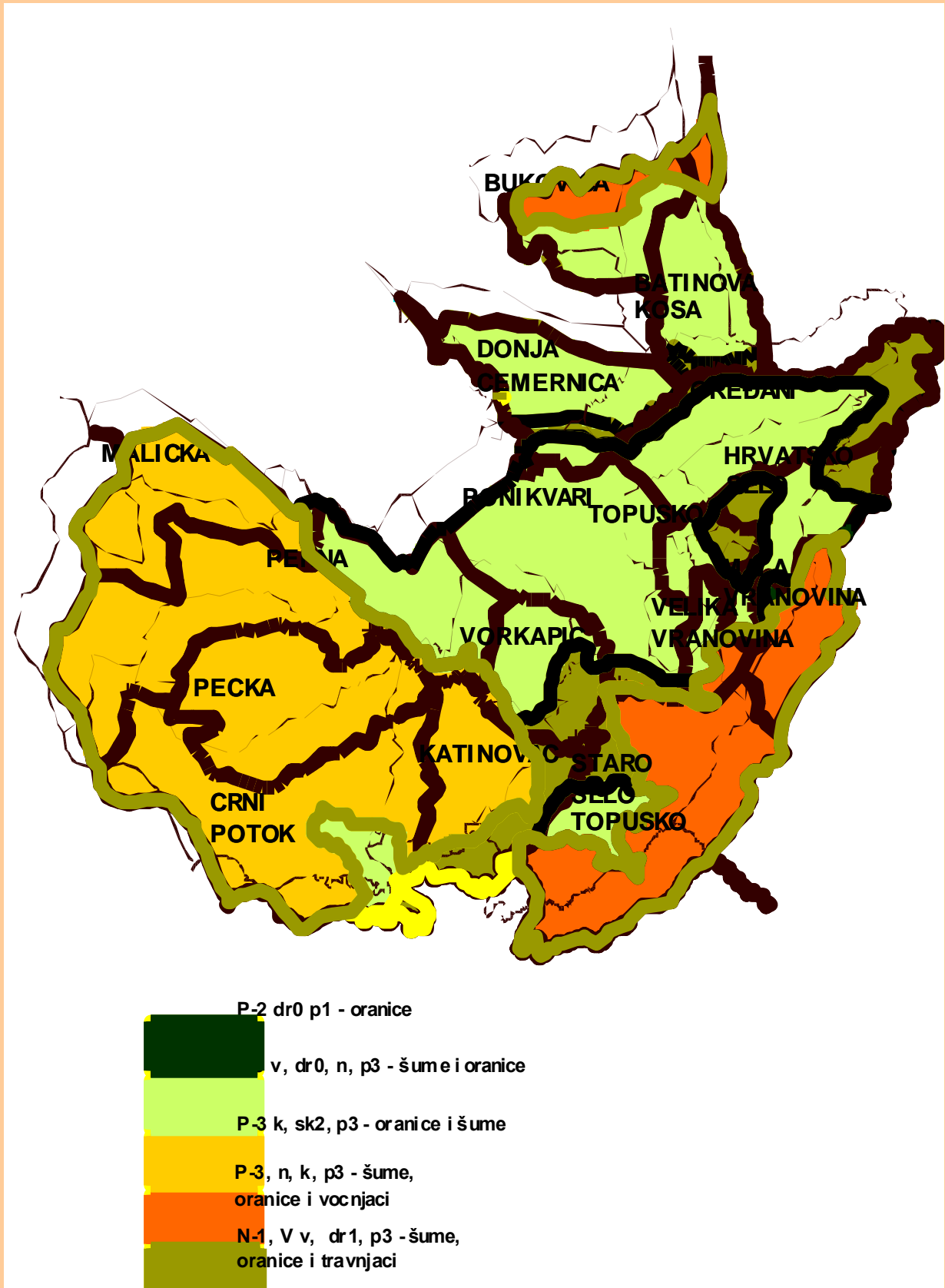
Kiselost tla (k)

k < 5,5 pH u vodi

Prema rezultatima procjene pogodnosti tala, na području Općine Topusko imamo jednu podklasu kod umjereno ograničenih obradivih tala, tri podklase kod ograničeno obradivih tala i jednu podklasu tala privremeno nepogodnih za obradu:

Procjena pogodnosti tala za obradu u Općini Topusko

Red pogodnosti	Klasa pogodnosti (stupanj)	Podklasa pogodnosti (glavne vrste ograničenja)	Pripadajuće sistematske jedinice
P pogodno za obradu	P-2 umjereno ograničena obradiva tla	dr ₀ , p ₁	lesivirano na laporu pseudoglejno
	P-3 ograničena obradiva tla	v, dr ₀ , n, p ₃	pseudoglej obronačni
		k, sk ₂ , p ₃	kiselo smeđe na klastitima
		n, k, p ₃	kiselo smeđe na praporu
N nepogodno za obradu	N-1 privremeno nepogodno za obradu	v, V, dr ₁ , p ₃	močvarno glejno

Procjena pogodnosti tla za obradu na području Općine Topusko, te način korištenja

1.1.2.4. Seizmotektonske značajke

Seizmičnost terena je 7⁰ MCS u južnom i zapadnom dijelu Općine, a 8⁰ MC u sjeverozapadnom dijelu Općine.

Na područjima gdje su starije naslage izložene površini (Petrova Gora, gornji tok Gline i dr.), kao i u erodiranim dolinama vodotoka ima tragova tektonike (nenormalni stratigrafski odnosi, promjene u padu slojeva, naglo nestajanje pojedinih stratigrafskih članova itd.). Za gotovo sve glavnije doline može se uzeti da su tektonski predisponirane, pa čak i rasjednute. To se naročito odnosi na dolinu Gline i Perne.

Na seizmički najaktivnije pravce u zonama rasjeda neposredno se nadovezuju pojave klizišta, te mogućnost stvaranja većih odrona i erozije. Ograničenje ili zahtjev za posebnim pojačanim uvjetima gradnje odnosi se i na planiranje cesta ili infrastrukturnih koridora koji su locirani u zone ili pravce određene kao područja najjačih mogućih stupnjeva potresa ili najveće magnitude. Posebno treba ukazati na potencijalna žarišta i mogućnost pojava većih odrona i erozije stijena jer je realno očekivati da takve pojave dijelom mogu biti izazvane i dodatnom nesmotrenom aktivnošću čovjeka (za razliku od potresa na koji nije moguće utjecati pa takve pojave moramo tretirati kao višu silu).

Erozija je također nepovoljni pokazatelj kojeg treba prepoznati na razini prostornog plana kako bi se mogli utvrditi opći uvjeti i prijedlozi za zaustavljanje ili daljnje sprječavanje kako već započetih ili odmaklih erozivnih procesa tako i spriječio stvaranje takovih procesa u samom početku. Za takav slučaj znakoviti su predjeli koji sadrže stijene pretežno nestabilne u prirodnim uvjetima, a pri djelatnosti čovjeka najvećim dijelom nestabilne. Postojeći šumski pokrov koji se razvija na takvim područjima dobiva dodatnu zaštitnu funkciju protuerozivnih šuma. Erozijska označava jednu od najnegativnijih pojava u ukupnom prirodnom metabolizmu ekološko - biološke strukture prirodne osnove, što uvjetuje potrebu utvrđivanja osnovne strategije ponašanja u prostoru kako bi se u budućim namjenama korištenja izbjeglo daljnje pogoršanje situacije.

1.1.2.5. Obilježja podneblja

Na ovom području prevladava kontinentalna klima Panonske nizine, koja je pod blagim utjecajem mediteranske klime sjevernog Jadrana.

Padalina ima tijekom cijele godine (do 1400 mm), a izraženije su početkom ljeta i krajem jeseni. Godišnji prosjek za relativnu vlažnost iznosi 85, a mjesečni prosjeci se kreću od 76 u srpnju do 92 u prosincu.

Tokom jedne godine u prosjeku ima 77 vedrih dana. Prosječni broj vedrih dana tokom jednog mjeseca se kreće od 2 u prosincu do 14 u srpnju.

Prosječne mjesečne temperature zraka se kreću od -1,1⁰ C u siječnju do 20,8⁰ C u srpnju; godišnji prosjek iznosi 10,0⁰ C.

Godišnji prosjek za srednju minimalnu temperaturu je 4,9⁰ C, a godišnji prosjek za srednju maksimalnu temperaturu je 15,4⁰ C.

Apsolutni minimum temperature je zabilježen u veljači i iznosio je -30,0⁰ C, a apsolutni maksimum u lipnju i kolovozu i iznosio je 38⁰ C.

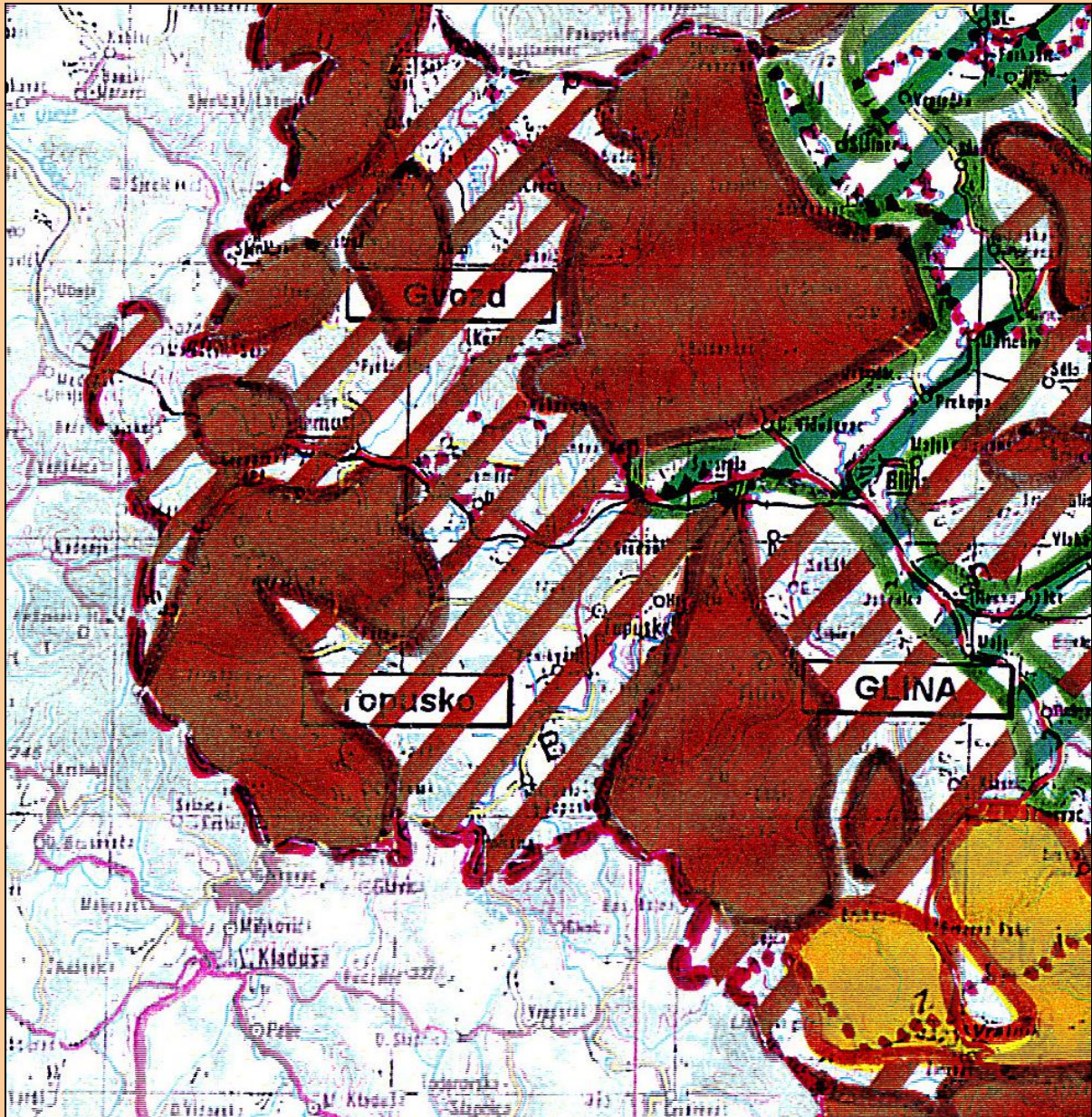
1.1.2.6. Vegetacija

Dobar dio Općine Topusko je pokriven je šumskom vegetacijom. Ukupna površina šumskih zemljišta na području Općine Topusko, kojima gospodari šumarija Topusko iznosi 4923,54 ha. Šumsko zemljište je podijeljeno u tri gospodarske jedinice:

Gospodarska jedinica «PG Bubljen» (površine 3466,66 ha) u kojoj prevladavaju bukva i hrast kitnjak.

Gospodarska jedinica «Orlova» (površine 820,26 ha) u kojoj prevladavaju bukva, hrast kitnjak i grab.

Gospodarska jedinica «Topličke Kose» (površine 636,62 ha), u kojoj prevladavaju hrast kitnjak i grab.

**KLIMATSKO - ZONSKA
VEGETACIJSKA PODRUČJA**
- pretpostavljena prirodna vegetacija -

- NIŽI GORSKI POJAS
PODRUČJE BUKOVIH ŠUMA
- BRDSKI POJAS :
PODRUČJE ŠUME HRASTA KITNJAKA,
KESTENA I OBIČNOG GRABA
- BRDSKI POJAS :
PAŠNJACI, TRAVNJACI I LIVADE, TE
RAZLIČITE VRSTE POLJOPR. KULTURA
- NIZINSKI POJAS I DOLINE :
POPPLAVNE I MOČVARNE ŠUME HRASTA
LUŽNJAKA, JASENA, JOHE, TOPOLA I VRBA
- NIZINSKI POJAS I DOLINE :
VLAŽNI I MOČVARNI TRAVNJACI, TRSTICI
I RAZLIČITE VRSTE POLJOPR. KULTURA

**Klimatsko - zonska
vegetacijska područja
Općine Topusko**

1.1.2.7. Način korištenja zemljišta

Na području Općine Topusko u pogledu korištenja prostora prevladavaju poljoprivredne površine koje zauzimaju cca 58,16 %, dok na šumske površine otpada 37,08 % površina.

Poljoprivredne površine su raspoređene najviše u dolinama rijeka (Glina, Perna), a najveće šumske površine su dio kompleksa Petrove Gore, u zapadnom dijelu Općine.

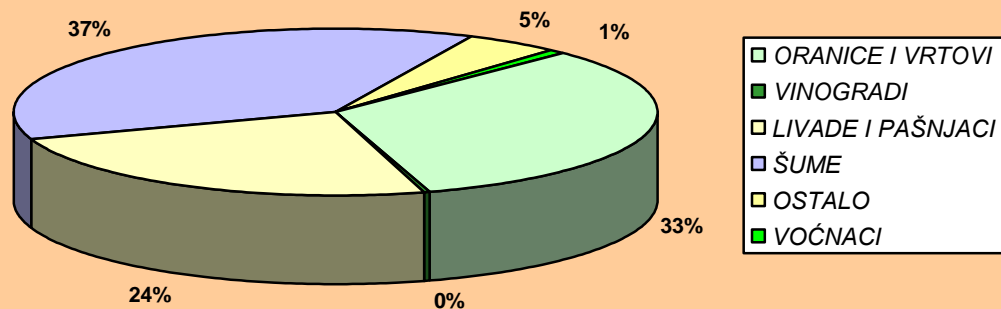
U sljedećoj tablici je dat prikaz korištenja zemljišta po kulturama i klasama zemljišta⁵:

KATAST. OPĆINA	ZGRADE I DVORIŠTA	INFRASTR. SUSTAVI	VODE	ORANICE	VOĆNJAK	VINOGRAD	LIVADA I PAŠNJAK	ŠUMA	OSTALA ZEMLJIŠTA
	m ²								
Batinova Kosa	29057	270126	19555	1898786	57383	-	3333820	3202939	24329
Bukovica	45644	178364	89698	2643314	95416	-	2508351	4073633	13834
Crni Potok	87740	457645	196911	6246933	117476	788	4430371	13275274	58512
Čemernica*	222302	114053	78135	10456919	442544	-	6358463	3085598	1090271
Gređani	34455	468232	219745	5271085	150330	12031	4499790	3694415	136655
Hrvatsko Selo	105042	146254	190152	3717681	122005	6310	3625365	181807	98883
Katinovac	79461	29172	99110	4624925	87377	525	4035596	3960464	257296
Mala Vranovina	30389	172138	21811	1310453	85928	-	1179729	5559495	11916
Malička	32860	175048	21943	1524661	77199	50436	900665	7318210	28622
Pecka	66631	207963	42426	3324710	176497	10812	4180991	4213206	28628
Perna	129774	494106	136595	7761845	106054	4834	3998344	13299017	78682
Ponikvari	174824	469264	188436	7930253	113408	842	2665953	4413795	86893
Staro Selo Topusko	107003	112169	281071	6186440	94439	-	3821005	9013678	349680
Topusko	275010	79391	216098	598412	14228	1692	1491612	236398	306786
Velika Vranovina	32999	151911	79663	1251963	22281	3107	561790	686893	31337
Vorkapić	75759	188710	151555	3591824	47365	-	2986406	796360	17504
OPĆINA TOPUSKO UKUPNO	1528950	3714546	2032904	68340204	1809930	91377	50578251	77011182	2619828

NAČIN KORIŠTENJA ZEMLJIŠTA	POVRŠINA (ha)	%
oranice	6834	32,90
voćnjaci	181	0,87
vinogradi	9	0,04
livade i pašnjaci	5057	24,35
ukupno poljoprivredne površine	12081	58,16
šumske površine	7701	37,08
građevinsko područje, prometnice, vode i ostalo	989	4,76
SVEUKUPNO:	20771	100,00

* Podaci nisu razdvojeni za Donju i Gornju Čemernicu, pa je izračun napravljen s podacima za obadvije Čemernice

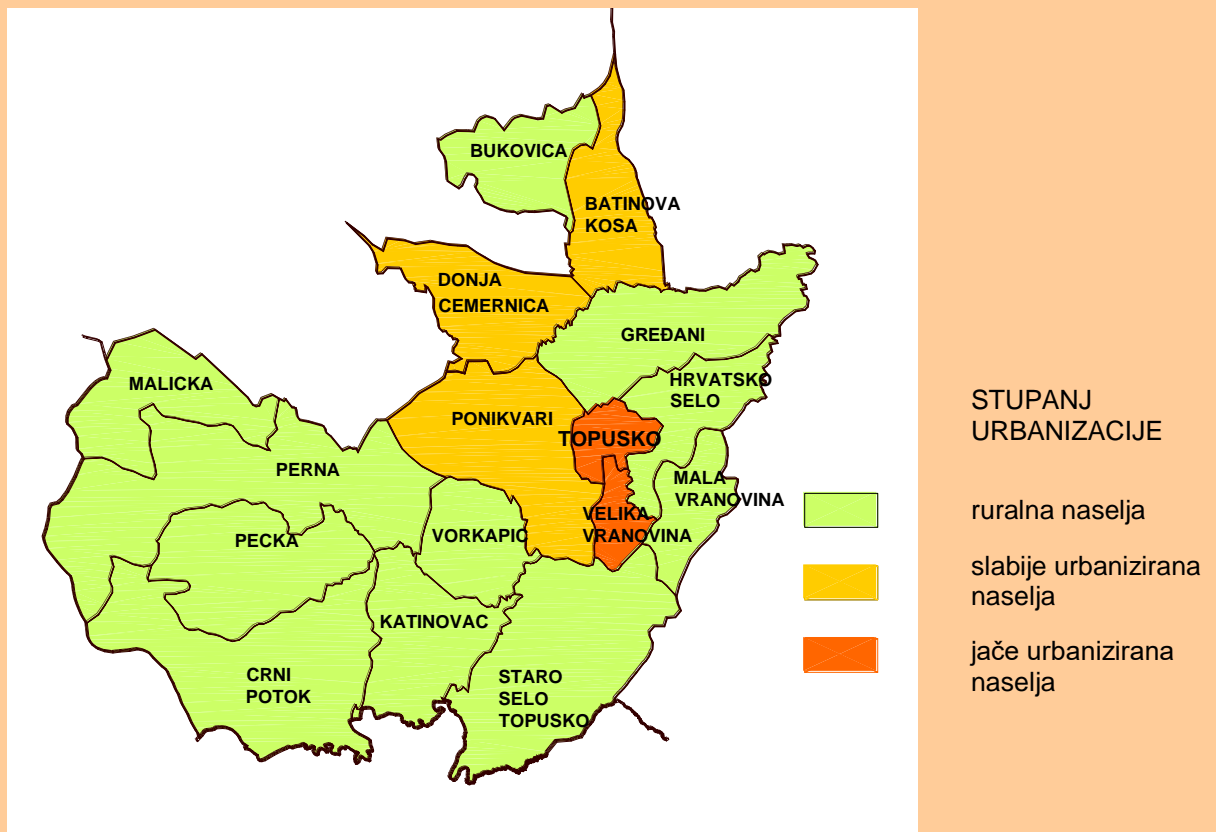
⁵ Prema podacima Državne geodetske uprave, Područnog ureda za katastar Sisak, Ispostava Topusko (dopis klasa: 935-07/02-02/01; urbroj: 541-04-08/2-02-2 od 31.01.2002. god.)

Sl. Ukupne površine Općine Topusko prema načinu korištenja

1.1.2.8. Naselja

Na području Općine Topusko prevladavaju ruralna naselja. Tri naselja možemo smatrati slabije urbaniziranim (Batinova Kosa, Donja Čemernica i Ponikvari), a samo dva naselja jače urbaniziranim naseljima: Topusko, koje je općinski centar i naselje Velika Vranovina.⁶

⁶ Izvod iz studije "Ciljevi i strategija demografskog razvitka Županije sisačko-moslavačke, izradili: Stjepan Šterc i Roko Mišetić, prosinac 1999. god.

Poznata je činjenica da topografski elementi lokacije naselja bitno utječu na organizaciju, odnosno tip naselja. Prema topografskim karakteristikama ovog terena, uočene su tri osnovne karakteristike lokacije seoskih naselja:

- u nizinskim predjelima – najčešće uz vodotok ili prometni pravac
- na prijelazima nizinskog u bregovit teren – naselja su manje aglomeracije ili zaseoci smješteni iznad doline i zaštićeni brijegom
- na hrptovima brijega – obično su to sela formirana od nekoliko zaselaka, koji su smješteni na zaravnima brežuljaka.

Obradive površine oko naselja raspoređene su tako da se neposredno uz okućnicu nalaze manji vrtovi i voćnjaci. Veća polja, oranice i pašnjaci u pravilu su izvan naselja, osim kod sela rastresitog tipa, gdje su između pojedinačnih okućnica. Prostori između naselja su pošumljene i travnate površine.

S obzirom na prostornu organizaciju i morfologiju seoskih naselja mogu se odrediti u dva osnovna tipa:

- naselje izduženog, (cestovnog, longitudinalnog) tipa,
- naselje rastresitog tipa.

Naselja su izgrađena u okvirima postojećih lokaliteta. Nema pojave izgradnje novih stambenih zona. Širi prostor oko naselja posjeduje izrazite kvalitete kultiviranog krajolika. U pejzažnom pogledu veliku vrijednost predstavljaju velika šumska područja.

Naselje Topusko

1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova

1.1.3.1. Odrednice Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske

Program prostornog uređenja Republike Hrvatske ⁷ («Narodne novine» broj 50/99) predstavlja temeljni dokument prostornog uređenja Države. Programom su određeni dugoročni ciljevi prostornog razvoja i planiranja u skladu sa ukupnim gospodarskim, društvenim, kulturnim i svakim drugim razvojem.

Program je, na temelju Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske (koju je Hrvatski Sabor usvojio 27.06.1997. godine) i sukladno Zakonu o prostornom uređenju i Zaključku Vlade Republike Hrvatske, izradio Zavod za prostorno planiranje Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja u srpnju 1998. godine, te ga je 07.05.1999. godine donio Hrvatski Sabor, a objavljen je u «Narodnim novinama» broj 50/99. Program se obavezno primjenjuje na sve razvojne programe i izradu prostornih planova, u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju («Narodne novine» broj 30/94, 68/98, 61/00 i 32/02).

Program određuje temeljne postavke i mjere za budući razvitak, te tako postaje učinkovit oblik usklađivanja dugoročnih ciljeva iznalaženjem i usmjeravanjem na prioritete i oblikovanje ostvarivih kvalitativnih rezultata u razvitku. Odrednice koje se neposredno odnose na Sisačko - moslavačku županiju kreću se od opće postavljenih načela, ciljeva i odrednica za pojedine vrste prostora, procesa i funkcija, do određenih naputaka.

Program se temelji na načelima koja su određena Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske:

- prostor je temeljni hrvatski nacionalni resurs ;
- planiranje i uređivanje prostora mora obuhvatiti prostor i njegovo funkcionalno uređenje, ali i skrb o okolišu u promišljanju održivog razvitka ;
- temeljni cilj planiranja je postizanje održivog razvitka, a planovi uređenja moraju obuhvatiti sve segmente okoliša ;
- planovi moraju biti prilagodljivi, tj. moraju davati temeljna usmjerenja kao moguća polazišta mogućih i prihvatljivih scenarija i modela, ali i osigurati nadzor procesa prostornog uređenja ;
- zaštita prostora i okoliša mora postati sastavnim dijelom razvojnog procesa, a prije ulaska u projekte koji nose rizik mogućeg negativnog djelovanja treba provesti procjenu utjecaja na okoliš.

Glede prostornog uređenja, uzimajući u obzir geoprometni položaj, razvojne i prostorne okolnosti Republike Hrvatske, Program utvrđuje sljedeće posebne ciljeve prostornog razvoja :

- povećati kvalitetu življenja i uravnotežiti razvoj svih područja Države ;
- razvojne ciljeve prilagoditi značajkama prostora ;
- učinkovito koristiti i zaštititi nacionalna dobra ;
- uvažiti zajednička obilježja i osobitosti područja u planiranju razvoja ;
- osigurati učinkovitost sustava prostornog uređenja ,
- razvijati infrastrukturne sustave ;
- utvrditi prioritete djelovanja.

⁷ Izrađivač: Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje Zagreb, 1998. godine

Odrednice koje se odnose na Općinu Topusko:

Planski elementi cjelovitih sustava u ovom području odnose se na :

- veliku državnu i međudržavnu infrastrukturu s pratećim djelatnostima
- rješenje uravnoteženja urbane izgrađenosti i nerazvijenih rubnih zona
- sustavne mjere unapređenja okoliša (uređenje voda, odvodnja i otpad).

Složeni infrastrukturno gospodarski sustavi odnose se na koridore i funkcionalne sklopove koji sadrže više segmenata državne i međudržavne infrastrukture, prateće gospodarske funkcije i kontaktna područja pod njihovim neposrednim utjecajem. Za prostor Općine Topusko znakovit je prolazak prometnog koridora u smjeru zapad-istok.

Državne građevine mogu se odrediti kao konačno određena trasa (lokacija) samo ako postoji potreban stupanj razrađenosti i stručne potvrde. Za složenije sustave koji nadilaze lokalnu razinu nužna je studija ili program s prostornim određenjem. Prostorni plan županije je nedovoljno određene sustave odredio programski i zadržao širi obuhvat do detaljnije razrade.

Mineralne i geotermalne vode

Mineralne i geotermalne vode predstavljaju izuzetno značajan prirodni resurs Hrvatske kojem treba posvetiti znatno više pažnje i istraživanja a poglavito iznaći optimalne oblike korištenja prvenstveno u gospodarstvu, energetici, zdravstvu i turizmu.

Korištenje ovog obnovljivog resursa treba kontinuirano pratiti i poticati s obzirom na očekivani gospodarski razvitak i učinke koji se time mogu postići.

Problemska područja

Područja s ograničenjima u razvoju zbog negativnih demografskih procesa, nerazvijenosti mreže naselja, funkcija i gospodarstva, te područja s oskudnim resursima i nepovoljnog položaja u odnosu na glavne pravce razvoja, zahtijevaju posebne mjere i primjerena planska usmjerenja razvoja.

Nacionalnim programom obnove i razvitka bit će predviđene odgovarajuće, pretežno poticajne mjere, poglavito za gospodarstvo i naseljavanje, odnosno ukupnu revitalizaciju.

Temeljne odrednice obnove ratom zahvaćenih područja su :

- fizička, funkcionalna i ekološka obnova naselja na osnovama ukupne preobrazbe naselja i područja, uz uklanjanje ranijih nedostataka, a uvažavajući nov položaj (granično područje) i stvaranje uvjeta za dugoročni razvoj,
- stvaranje osnova za povratak stanovništva i obnovu, stvaranje radnih mjesta, obnova društvenih funkcija, restrukturiranje postojećih gospodarskih sklopova,
- primjena odgovarajućih modela i oblika obnove koji će uvažiti raznolikost lokalne osobitosti graditeljstva i djelatnosti s ciljem obnove identiteta područja i naselja.

Pod **ruralnim prostorom** smatra se cjelokupni prostor izvan gradova.

Ruralna područja su predmet zanimanja u prostornom, gospodarskom, socio - kulturnom, ekološkom i povijesnom pogledu kao prostor u kojem se rasprostriru zajednice životno i radno usko povezane sa pretežito prirodnim okolišem.

Uzimajući u obzir reljef Hrvatske, njezina povijesna iskustva, gospodarske mogućnosti, te strategiju razvitka, smatra se da je dosegnuta granica pražnjenja i (depopulacije) ruralnog prostora.

Obnova i razvoj sela trebaju omogućiti prihode stanovništva u skladu sa standardom gradskog stanovništva, pri čemu treba očuvati odlike sela, prirodna i kulturna dobra, te unaprijediti stanovanje.

U ruralnom prostoru treba ostvariti povoljne uvjete za poljodjelsku proizvodnju, u skladu sa značajkama krajolika, zaštitom okoliša, kulturnim i općim potrebama stanovništva.

Brdsko-gorsko područje obuhvaća više županija i odnosi se na podcjelinu u kojoj se nalazi Općina Topusko :

- Banovina.

Glavno obilježje ovih područja je depopulacija, rijetka naseljenost, nedostatak prometnih funkcija i funkcija naselja.

Temelj razvoja je stočarstvo primjereno uvjetima i ratarstvo u funkciji stočarstva, te proizvodnja zdrave hrane.

Atraktivnost prirode i kultiviranog krajobraza pogoduje razvitku vlastite turističke ponude, stoga je od osobitog značenja pažljivo korištenje prostora izvan građevinskih područja.

Naselja

Naselja su najupečatljiviji element kulturnog pejzaža i istovremeno nositelji funkcionalne organizacije i žarišta preobrazbe prostora. Posebnu pažnju zaslužuje struktura gradskih, prijelaznih i seoskih naselja.

Usmjeravanje procesa urbanizacije ne smije počivati samo na mreži gradskih naselja, već težište mora biti i na mreži svih tipova lokalnih središta u ruralnim krajevima, osobito u depopulacijskim područjima.

Prometni i infrastrukturni sustavi

S obzirom na položaj i značenje Hrvatske u europskom prostoru, te vrednovanjem prostorne raščlanjenosti i oblika državnog teritorija, postavljeni su sljedeći ciljevi:

- čvrsto, kvalitetno i djelotvorno povezati sve razvojne dijelove i pravce, te glavna razvojna središta zemlje,
- osigurati mogućnost alternativnog povezivanja u zemlji i sa susjednim državama,

- razvoj pojedinih prometnih sustava u cilju osiguranja elemenata za funkcioniranje integralnog prometa,
- prometni sustavi moraju zadovoljiti sve međunarodne standarde,
- prometni sustavi moraju poštivati sve uvjete zaštite prostora i okoliša.

Pravilno rješavanje **otpadnih voda** (gradnja kanalizacijskih sustava i središnjih uređaja za pročišćavanje) preduvjet je zaštite vode od zagađivanja.

- sačuvati vode koje su još uvijek čiste,
- sanirati ili ukloniti zagađenja uslijed kojih dolazi do zagađivanja vode na izvorištima,
- očuvati kvalitetu voda gdje ona zadovoljava propisane uvjete,
- zaustaviti proces pogoršavanja kvalitete podzemnih i površinskih voda,
- osigurati poboljšanje ekoloških funkcija vode i mora,
- ostvariti skladan i postojan razvoj u kojem neučinkovito korištenje prostornih resursa neće dovesti do pogoršanja kvalitete voda.

Nenaseljeni prostor još uvijek ima visoki stupanj prirodnosti, ali se sve više površina onečišćuje divljim odlaganjem različitog otpada. Planiranje krajolika treba izjednačiti s planiranjem izgrađenih područja.

Prema hrvatskoj klasifikaciji otpada, utemeljenoj na Europskom katalogu otpada, postoji preko 600 vrsta otpada, od čega oko polovinu čini opasni otpad.

Otpad se dijeli prema mjestu nastanka na :

- komunalni otpad (otpad iz kućanstava, ulični, glomazni, ambalažni, elektrotpad, otpadna vozila i autogume, mulj iz uređaja za čišćenje gradskih otpadnih voda i dr.),
- tehnološki otpad (otpad nastao u procesu proizvodnje).

Prema svojstvima otpad se dijeli na:

- opasni otpad
- neopasni otpad.

Strategijom se predviđa zbrinjavanje komunalnog otpada na lokalnoj razini (gradovi i općine), neopasni tehnološki otpad se predviđa zbrinuti na razini županija, dok se za zbrinjavanje opasnog i posebnog otpada planira jedinstven i cjelovit sustav na državnoj razini.

Stanje **zaštite graditeljske baštine** je nezadovoljavajuće, a ono je odraz političko - gospodarskih odnosa u bliskoj prošlosti i nebrige, subjektivne odgovornosti nadležnih institucija, a na području Općine Topusko naročito ratnih razaranja tijekom domovinskog rata, kada je graditeljska baština sustavno razarana. Osnovni oblici zaštite graditeljske baštine će biti :

- identifikacija i dokumentacija,
- pravna zaštita graditeljske baštine,
- prostorno - planerska zaštita,
- održavanje graditeljske baštine,
- konzerviranje ili učvršćivanje povijesnih građevina, obnova i rekonstrukcija, revitalizacija.

Programom se predlaže uspostava krajobrazne osnove Hrvatske kao prostorno - planske podloge cjelovite zaštite prirodnih i kulturnih vrijednosti prostora i prepoznatljivosti krajolika.

1.1.3.2. Odrednice Prostornog plana Sisačko – moslavačke županije

Temeljem Zakona o prostornom uređenju («Narodne Novine» 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), Prostorni plan Sisačko-moslavčke županije (PPŽ) osnovni je element uređenja prostora za Sisačko - moslavčku županiju, kojim se utvrđuju osnove za obnovu i budući razvitak u prostoru, ciljevi prostornog uređenja i namjena prostora, te smjernice, mjere i uvjeti za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora.

Prostorni plan Sisačko - moslavačke županije obuhvaća cjelokupni prostor Županije, a izrađen je u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju, Strategijom i Programom prostornog uređenja Države i prostornim planovima susjednih županija.

Prostorni plan Županije uvažavanjem prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti razrađuje načela prostornog uređenja i utvrđuje ciljeve prostornog razvoja te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora.

Prostorni plan Županije sadrži prostornu i gospodarsku strukturu županije, sustav središnjih naselja regionalnog značenja, sustav razvojne regionalne infrastrukture, osnove za uređenje i zaštitu prostora, mjerila i smjernice za gospodarski razvoj, za očuvanje i unapređenje prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti, mjere za unapređenje i zaštitu okoliša te druge elemente od važnosti za Županiju.

Prostorni plan Sisačko - moslavačke županije temelji se na spoznajama o prostoru iz niza specijalističkih studija koje su izrađene za potrebe izrade Plana .

Odredbe za provođenje iz prostornog plana županije koje se odnose za Općinu Topusko:

Građevine i zahvati od važnosti za Državu

- građevine za proizvodnju baznih kemijskih proizvoda, proizvodnju energije, preradu nafte, preradu i obradu otpada, preradu obojenih metala, crnu metalurgiju, preradu nemetalnih minerala, cement, staklo, keramiku, celulozu, papir, tekstil i kožu.
- prometne građevine - brza cesta Slunj - Topusko - Glina - Petrinja - Sisak - Kutina - Virovitica - Terezino Polje s odvojkom Gvozd - Karlovac (tzv. "Moslavačko - pokupski cestovni smjer" - uvršten u III. skupinu prioriteta prema Strategiji prometnog razvitka RH)
- održavanje , uređenje i rekonstrukcija postojećih državnih cesta s obilascima naselja (Sisak, Kutina, Petrinja, Glina, Novska, Hrvatska Kostajnica, Popovača, Topusko i ostala)
- međunarodni cestovni granični prijelazi (broj, lokacije i kategorije cestovnih graničnih prijelaza biti će određeni međudržavnim ugovorima)
- regulacijske i zaštitne vodne građevine (retencije, akumulacije, lateralni kanali i druge građevine) državnog značaja
- građevine za proizvodnju i transport nafte i plina s pripadajućim građevinama, odnosno uređajima i postrojenjima - magistralni naftovodi
 - magistralni plinovod Sisak - Karlovac
- građevine za vodoopskrbu - građevine i uređaji vodozahvata, crpljenja, pripreme, spremanja i distribucije vode koji pripadaju vodoopskrbnom sustavu «Gvozd – Topusko»
- elektroopskrbne građevine – dalekovodi, transformatorska i rasklopna postrojenja (napona 220kv i 400kv) - dalekovod DV 2x400 kV Tumbri – Bihać

Građevine i zahvati od važnosti za Županiju

Gospodarske površine

- prehrambena, drvna i tekstilna industrija
- proizvodnja energije
- rafinerija nafte
- kemijska i petrokemijska industrija
- metalna industrija

Građevine društvenih djelatnosti

- uprava i pravosuđe
- obrazovne ustanove
- kulturne ustanove
- visokoškolske i znanstvene ustanove
- zdravstvene ustanove
- ustanove socijalne skrbi
- športsko - rekreacijski sadržaji

Građevine infrastrukture

Cestovne građevine - županijske ceste u skladu s Odlukom o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste («Narodne novine» broj 79/99). Planom se predviđaju za županijske ceste sljedeće prometnice:

Postojeće ceste :

- održavanje, uređenje i rekonstrukcija postojećih županijskih cesta s obilascima naselja (Sisak, Kutina, Petrinja, Glina, Novska, Hrvatska Kostajnica, Popovača, Topusko i ostala)

Postojeće ceste - prekategorizacija :

- Selište – Topusko.

Glavni željeznički prometni pravci –željeznička pruga II. reda Sisak- Karlovac-predviđa se osposobljavanje i stavljanje u promet.

Međunarodni granični prijelazi

Građevine telekomunikacija i pošta

1. svjetlovodni sustav prijenosa (SVK),
2. pristupne mreže i udaljeni pretplatnički stupnjevi (UPS),
3. pokretne mreže (analogne i digitalne)
4. središte pošta Sisak sa 39 poštanskih ureda

Radio i TV sustav veza

Na području Sisačko - moslavačke županije nalazi se:

- TV odašiljač veće snage na Moslavačkoj gori,
- 13 TV ili TV i FM pretvarača (Dvor na Uni, Hrvatska Kostajnica I i II, Novska, Petrova Gora, Rajić, Unčani, Petrinja, Gvozdansko, Selište Kostajničko, Topusko, Volinja - Kuljani i Hrvatska Dubica)

Kako bi se postigla optimalna pokrivenost planirana je izgradnja niza novih odašiljačkih i pretvaračkih građevina (Brezovo Polje, Glina, Jabukovac, Gornji Klasnić, Komogovina, Ljeskovac, Mokrice, Poljana, Petkovac, Rujevac, Vlaović, Vuković Brdo, Zrin i Župić), no mikro lokacije nisu utvrđene.

Građevine za vodoopskrbu - građevine i uređaji vodozahvata, crpljenja, pripreme, spremanja i distribucije vode koji pripadaju vodoopskrbnim sustavima:

- vodoopskrbni sustav Gvozd – Topusko.

Građevine sustava odvodnje - građevine i uređaji sustava odvodnje otpadnih voda (kolektor, crpke, uređaji, ispusti i drugo) kapaciteta 5.000 do 25.000 ES

Elektroenergetske građevine - dalekovodi, transformatorska i rasklopna postrojenja (napona 20 - 400 kV)

Elektroopskrbne građevine od županijskog značenja koje se dugoročno planiraju su :

- transformacijske:

a) TS 110/20 kV "Topusko" sa priključkom na DV 110 kV Glina - Gvozd

Građevine plinoopskrbe - MRS (mjerno redukcijske stanice), RS (redukcijske stanice) i buduća županijska plinska mreža.

- Na području Sisačko - moslavačke županije jugozapadno od Save planira se izgradnja plinsko distributivnog sustava koji će se opskrbljivati iz postojećeg magistralnog visokotlačnog plinovoda Kozarac - Sisak. Planirano je u drugoj etapi: distribucija plina na području Petrinje, Gline i Topuskog

Mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije

Mogući ostali energetske izvori za budućnost, prema lokalnim prilikama i potrebama Županije su u prvom redu:

- sunce (korištenje sunčeve energije za pripremu tople vode)
- bioenergija (korištenje biomase u poljoprivredi)
- vjetar (korištenje snage vjetra na malim gospodarstvima i domaćinstvima)
- geotermalna energija (termomineralna voda u lječilištu Topusko - mogućnost korištenja za grijanje lječilišta, ugostiteljskih građevina i stanova, staklenička proizvodnja hrane i bilja; geotermalni vodonosnici u Petrinji i Sisku)

Prije ulaganja u postrojenja za iskorištavanje geotermalne energije potrebno je izvršiti detaljna ispitivanja ležišta.

Mjere očuvanja krajobraznih vrijednosti

Kao kulturni krajobraz od nacionalnog značenja na području Županije je uvršten arheološki lokalitet cistercijske opatije u Topuskom.

Među kulturne krajobraze od županijskog značenja uvršteno je i lječilište u Topuskom s parkovima: Opatovina, Engleski park, Nikolino Brdo.

Županijskim planom je određeno da je potrebno izraditi detaljan plan uređenja za spomenik parkovne arhitekture - park u Topuskom.

Zaštita prostora kulturno-povijesnog nasljeđa

Županijskim planom je naselje Topusko uvršteno među povijesne cjeline i dijelove povijesnih cjelina gradskog ili seoskog karaktera koje imaju kulturno – povijesnu vrijednost.

Kao arheološko nalazište zaštićen je srednjovjekovni kompleks ruševina cistercijske opatije u Topuskom, a ostaci cistercijske opatije u Topuskom se štite kao spomenik 1. kategorije od nacionalnog značenja.

Preporuke za zaštitu, uređenje i korištenje kulturne baštine

Područje Općine Topusko je kategorizirano kao **krajolik 3. kategorije** – što znači da urbanističkim i planskim mjerama treba nastojati poboljšati stanje u prostoru, uz očuvanje prirodnih i pejzažnih vrijednosti.

Obveza izrade konzervatorske dokumentacije za Prostorne planove

Obveze iz Konzervatorske podloge za Prostorni plan Sisačko moslavačke županije, koje se odnose na područje općine Topusko su:

- izrada Konzervatorske podloge za Prostorni plan uređenja općine
- izrada konzervatorske podloge za UPU naselja Topusko
- valorizacija i zaštita naselja seoskih obilježja na području padina Petrove gore
- smanjenje građevinskih područja naselja zacrtanih sadašnjim Prostornim planom općine Topusko koja su neizgrađena, u cilju uspostavljanja kvalitetnijih odnosa u prostoru i očuvanja tradicionalnog krajolika.

Postupanje s komunalnim otpadom

Sukladno Zakonu o otpadu i Zakonu o prostornom uređenju lokacije za gradnju građevina namijenjenih skladištenju, obrađivanju i odlaganju komunalnog otpada utvrđuju se prostornim planovima uređenja gradova i općina, koje donose jedinice lokalne samouprave. U skladu s međusobnim dogovorima, preporuča se da dvije ili više jedinica lokalne samouprave izgrade i koriste zajedničku deponiju, čime bi se smanjili troškovi i lakše nadzirao mogući nepovoljni utjecaj na okoliš.

Zaštita izvorišta vode za piće

Na osnovi dosadašnjih istražnih radova moraju se donijeti odluke o zonama zaštite za izvore koji će biti uključeni u javne vodoopskrbne sustave.

Na području vodoopskrbnog sustava "Gvozd - Topusko" nalaze se dva crpilišta:

- postojeće crpilište «Perna»
- planirano crpilište «Pecka», za koja nisu donijete odluke o zonama zaštite izvorišta, pa je potrebno šire područje oko ovih crpilišta rezervirati u prostornom planu i time spriječiti potencijalna zagađenja.

Područja primjene posebnih razvojnih i drugih mjera

Područje Općine Topusko spada u područja od posebne državne skrbi za koja se predviđaju poticajne mjere na razini nacionalnog programa obnove i razvoja, uz razrađenu strategiju razvitka na županijskoj i lokalnoj razini, a u cilju postupnog smanjivanja nesrazmjera i zaostajanja u odnosu na druga područja i daljnjeg ravnomjernog razvitka (revitalizacija naselja i gospodarstva, a osobito poljodjelstva), te stvaranje pretpostavki za standard življenja primjeren vremenu u kojem živimo.

Provedba i razrada navedenih mjera provoditi će se putem programa mjera za unapređenje stanja u prostoru.

Posebne postavke razvoja koje treba poticati za navedeno područje su:

- da bi se ublažio negativni demografski proces, treba potaći jači rast žarišnih naselja i onih naselja koja su donekle sačuvala stanovništvo (uglavnom naselja s više od 500 stanovnika)
- planom predviđeni raspored gospodarskih subjekata i drugih sadržaja u prostoru provesti uz disperziju radnih mjesta i povezati ih s postojećim i planiranim područjima stanovanja
- poticati razvoj prometnih pravaca, koji osiguravaju razvoj graničnog područja i uključuju ga u prostor Županije.

S obzirom na smještajne uvjete, na način kako se pojedine djelatnosti obavljaju u prostoru u odnosu na planirane potrebe, navedene postavke mogu se provesti putem sljedećih mjera:

- potrebno je izgraditi, obnoviti i opremiti potrebni broj područnih osnovnih škola u udaljenim naseljima kako bi se uspostavili uvjeti za očuvanje stanovništva u pograničnom području,
- građevine primarne zdravstvene zaštite moraju se nalaziti u svim gradovima i općinskim središtima pograničnog područja,
- radne zone treba planirati prostorno raspoređene, a posebno odrediti i sačuvati izrazito vrijedne prostore za poljoprivredno - stočarsku djelatnost,
- treba vršiti ulaganja u razvoj sustava komunalne infrastrukture

Pored navedenih mjera razvoja, nužno je primijeniti posebne mjere razvoja koje obuhvaćaju fiskalne i ostale poticajne mjere primijenjene po područjima ili pojedinim zahvatima (građevine). Područja čine veće ili manje prostorne cjeline na području kojih se mogu provoditi ciljane mjere razvoja (teritorij općina ili gradova, naselja, dijelovi naselja, izgrađene cjeline, katastarske općine itd). Po područjima mogu se propisati sljedeće posebne mjere:

1. **Gradnja građevina** - planom građenja i održavanja predvidjeti održavanje i građenje građevina od županijskog interesa u dijelu Županije čiji se razvoj želi potaknuti, te zadržati i privući stanovništvo (škole, zdravstvene ustanove, prometnice, opskrba, itd.)
2. **Građevinsko zemljište** - u područjima pogođena dugotrajnim iseljavanjem uz ispunjenje određenih uvjeta (mlađe dobne skupine, prijava prebivališta i sl.) osigurati prodaju uređenog građevinskog zemljišta po povoljnijim cijenama
3. **Krediti** - mjere za poticanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti provoditi dodjelom kredita s povoljnijim uvjetima (manja kamata, duži rok otplate i sl.)
4. **Novčani poticaji** - za određenu proizvodnju ili granu djelatnosti
5. **Porezne stope** - manje stope poreza na dobit, poreza na dohodak itd. za tvrtke čija se djelatnost želi poticati na određenom području.

1.1.3.3. Odrednice Prostornog plana bivše Općine Vrginmost

Prostorni plan bivše Općine Vrginmost pokriva područje tri današnje jedinice lokalne samouprave :- Općina Gvozd
 - Općina Lasinja
 - Općina Topusko.

Plan je donesen 1979 godine («Službeni vjesnik» u Sisku br. 33) , a 1984 su donesene dopune Prostornog plana Općine Vrginmost («Službeni vjesnik» u Sisku br. 41), kojim je plan dopunjen provedbenim odredbama i granicama građevinskih područja.⁸

Planom su preuzete osnovne postavke iz Prostornog plana Hrvatske kojim je predlagano da ovim prostorom prolazi auto-cesta Zagreb – Split.

Prostornim planom Općine Vrginmost se predviđa smanjenje broja stanovnika, bitan teritorijalni razmještaj stanovnika, te izmjena strukture stanovništva (opadanje poljoprivrednog stanovništva i porast stanovništva koje se bavi sekundarnim djelatnostima). Očekuje se veća koncentracija stanovništva u naseljima Gvozd, Lasinja i Topusko.

Općina Vrginmost je pripadala skupini nedovoljno razvijenih općina na razini Hrvatske.

Na području prometa ističe se razvoj cestovnog prometa i istovremeno stagnacija željezničkog prometa. Predviđena je rekonstrukcija pruge kako bi se osposobila za veći osovinski pritisak i na taj način stvorili uvjeti za rentabilno poslovanje.

⁸ Nakon domovinskog rata granice građevinskih područja nisu pronađena

Kao neposredni ciljevi razvoja ističu se:

- daljnji rast značenja društvenog sektora (industrije, trgovačke djelatnosti)
- očekuje se daljnji proces deagrarizacije
- razvoj turističko- ugostiteljske djelatnosti (Topusko i Petrova Gora)
- aktiviranje razvoja zanatstva
- urbaniziranje naselja Vrginmost (Gvozd) i Topusko, te povećanje komunalne opremljenosti.

U poljoprivredi se težilo jačanju društvenog sektora, a u šumarstvu se očekivao umjerni rast.

Date su smjernice za izradu urbanističkih planova:

- Predviđena je izrada urbanističkog plana za prostor naselja Topusko, računajući na njegovu preobrazbu u gradsko naselje sa oko 3000 stanovnika, te da će se Topusko razviti kao zdravstveno-lječilišno turističko središteu kojem će se broj privremeno prisutnih osoba kretati oko 2000.
- Predviđena je izrada urbanističkih rješenja za lokalne centre Lasinju, Bović i Pernu.

Planom su date temeljne smjernice zaštite okoliša.

1.1.3.4. Ocjena postojećih prostornih planova za područje Općine Topusko

U «Izvješću o stanju u prostoru Općine Topusko («Službeni vijesnik»18/97) izvršena je raščlamba postojećih dokumenata prostornog uređenja za Općinu Topusko.

Za područje Općine Topusko i šire područje izrađeni su sljedeći prostorni planovi:

- Prostorni plan bivše Općine Vrginmost, («Službeni vijesnik» u Sisku br. 33/79, 84/41, Izrađivač je AR-59 iz Zagreba)
- Prostorni plan Spomen područja Petrova Gora (Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1980. godine)
- Provedbeni urbanistički plan turističko - lječilišnog centra Topusko (izrađen 1979 godine).

Naknadno je pronađen i Urbanistički plan za naselje Topusko (izradio «AR-59»), pretpostavlja se 1979 god.) .

Za područje bivše Općine Vrginmost, pa time i za prostor sadašnje Općine Topusko izrađene su studije i projekti iz različitih područja čije bi postavke mogle utjecati na prostorno uređenje Općine Topusko:

- Nacionalni program povratka prognanika i izbjeglica (Zagreb, 1994.)
- Posebno zaštićeni objekti prirode oštećeni ili razoreni ratom u Hrvatskoj (Zavod za zaštitu prirode; Zagreb 1992)
- Studija zaštite i uređenja povijesne cjeline Zrin (UIH, 1993)
- Park – šuma Nikolino brdo (RZZP)
- Dugoročni plan razvoja ZO Karlovac1986-2000.(1985. god.)
- Osnove korištenja i zaštite prostora bivše Općine Vrginmost (Urbanistički zavod grada Zagreba 1993. god.)

Osnovni dokument prostornog uređenja na području Općine Topusko trebao bi biti Prostorni plan bivše Općine Vrginmost, međutim kako navedeni Plan poslije Domovinskog rata nije bio pronađen, a do danas nisu pronađene granice građevinskih područja, Plan nije u upotrebi.

Plan bivše Općine Vrginmost pokriva i područje više jedinica lokalne samouprave (Topusko i Lasinju), te ne samo da nije u skladu sa današnjim teritorijalnim ustrojem, već je i

osmišljen tako da se cijeli prostor usmjerava ka Gvozdu kao općinskom centru, ne uzimajući u obzir mogućnosti lokalnih centara, odnosno novoosnovanih općinskih središta.

Zbog ratnih razaranja, izmjenjene gospodarske situacije, smanjenog demografskog potencijala i svih ostalih promjena nastalih u zadnjem desetljeću Prostorni plan bivše Općine Vrginmost je neprimjenjiv u današnjim uvjetima.

1.1.3.4.1. Stanje dokumentiranosti i obrađenosti kulturnih dobara na području Općine Topusko⁹

Za područje Općine Topusko nije dosad izrađivana konzervatorska dokumentacija kao podloga za izradu bilo kakve vrste prostornog plana.

Prostor općine Topusko nalazi se na području Sisačko moslavačke županije za čiji je Prostorni plan izrađena Konzervatorska podloga (Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu, god.1999.)

Bibliografske jedinice koje obrađuju i bave se istraživanjem i problematikom povijesti, kulturno povijesnog i gospodarskog razvitka područja Općine su relativno skromne, dok je za samo naselje - lječilište Topusko broj bibliografskih jedinica prilično opsežan. Dosad nije provedena sustavna analiza urbanističkog razvoja Topuskog, stoga je za razinu izrade UPU Topuskog prije svega potrebno izraditi cjelovitu analizu urbanističko arhitektonskih i krajobraznih vrijednosti naselja.

Na području općine Topusko od povijesnih građevina Zakonom (upisom u Registar spomenika kulture bila je zaštićena opatija cistrecita i kupališni restoran u Topuskom, te memorijalna mjesta: kuća R.Kranjčevića i P. Vorkapića u Topuskom. Rješenjem o preventivnoj zaštiti bila je zaštićena župna crkva sv. Marije od Pohoda i zgrada bivše pošte u Topuskom te kuća Oreščanin Miloša u Perni.

1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke, te prostorne pokazatelje

1.1.4.1. Prirodni uvjeti i izvori na području Općine Topusko

Poljoprivredne površine zauzimaju oko 46% površine Općine Topusko. Prema pedološkoj klasifikaciji prevladavaju tla treće kategorije, odnosno tla srednje pogodna za poljoprivredu.

Zastupljenost voćarstva je premala u odnosu na prirodna obilježja prostora.

Šumskom vegetacijom je pokriveno oko 35 % površine Općine, a prevladavaju šume bukve, hrasta, graba i kestena.

Osnovna rudna bogatstva su:

- barit (obronci Petrove gore)
- ciglarska glina, građevinski tehnički kamen
- termalni izvori s temperaturom vode preko 54° C.

Jedan od prirodnih resursa ovog prostora je i obilje vodotoka i bogati izvori kvalitetne pitke vode.

⁹ Izvod iz Konzervatorske podloge za Prostorni plan uređenja Općine Topusko, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu, Mesnička 49, prosinac, 2003.

1.1.4.2. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja u razvoju u odnosu na demografske podatke

Demografska slika Općine Topusko je vrlo nepovoljna. Tijekom proteklih deset desetljeća uočeno je kontinuirano opadanje broja stanovnika. Općina je oduvijek bila relativno slabo naseljeno područje, a posljednje desetljeće se usljed prirodnog trenda pada nataliteta i kao posljedica domovinskog rata situacija drastično pogoršala.

Stanovništvo u Općini Topusko se kroz zadnjih deset godina smanjilo za 3605 stanovnika, odnosno za 52,82 % dok se u Županiji broj stanovnika smanjio za 26,16%.

Pad broja kućanstava u odnosu na 1991. godinu je relativno niži nego stanovništva zbog tendencije smanjenja prosječnog broja članova po kućanstvu (što je posljedica opadanja nataliteta). Broj domaćinstava 2001. godine , u odnosu na 1991. godinu je manji za 910 domaćinstava, odnosno za 42,40%.

OPĆINA TOPUSKO	POVRŠINA		STANOVNICI				STANOVI				DOMAĆINSTVA		Gustoća naselje nosti broj stan / km ²
			popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.		popis 2001.		popis 1991.	popis 2001.	
	km ²	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	broj	
OPĆINA TOPUSKO UKUPNO	198,3	100	6824	100	3219	100	2471	100	1942	100	2146	1236	16,23
Batinova Kosa	8,9	4,49	159	2,33	37	1,15	53	2,14	43	2,21	51	24	4,15
Bukovica	9,7	4,89	81	1,19	7	0,22	31	1,25	32	1,65	32	3	0,72
Crni Potok	22,3	11,24	377	5,53	178	5,53	131	5,30	89	4,58	108	65	7,98
Donja Čemernica	12,4	6,25	451	6,60	199	6,18	141	5,71	108	5,56	137	83	16,04
Gređani	15,0	7,56	745	10,92	445	13,83	254	10,28	152	7,83	208	148	29,66
Hrvatsko Selo	7,7	3,88	550	8,06	333	10,34	155	6,27	99	5,10	154	119	43,24
Katinovac	12,4	6,25	349	5,11	114	3,54	151	6,11	65	3,35	109	47	9,19
Mala Vranovina	8,4	4,25	73	1,07	3	0,09	30	1,22	28	1,44	26	3	0,35
Malička	10,1	5,09	129	1,89	48	1,49	61	2,47	48	2,47	44	25	4,75
Pecka	14,8	7,46	237	3,47	43	1,34	96	3,89	57	2,94	79	21	2,90
Perna	26,0	13,12	471	6,90	204	6,34	194	7,85	169	8,70	149	84	7,84
Ponikvari	16,0	8,07	712	10,43	404	12,55	245	9,92	226	11,64	225	142	25,25
Staro Selo Topusko	20,0	10,09	402	5,89	191	5,93	140	5,66	155	7,98	121	74	9,55
Topusko	3,2	1,61	1587	23,26	798	24,79	606	24,53	543	27,96	536	316	249,37
Velika Vranovina	2,8	1,42	294	4,32	180	5,59	79	3,19	75	3,86	86	59	64,28
Vorkapić	8,6	4,33	207	3,03	35	1,09	104	4,21	53	2,73	81	23	4,06

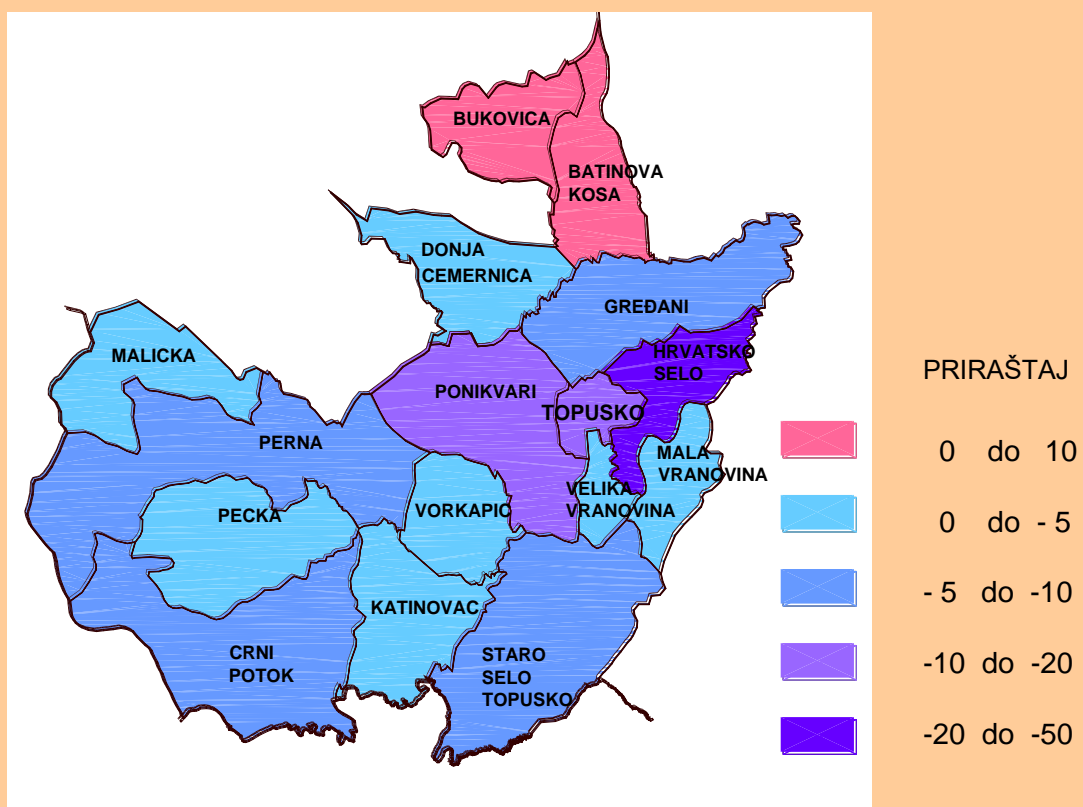
tablica 1.

Iz tabele se vidi da je 1991. godine četiri naselja imalo više od 500 stanovnika (Gređani, Hrvatsko Selo, Ponikvari i Topusko), dok danas samo Topusko ima više od 500 stanovnika, a niti jedno naselje nema više od tisuću stanovnika. Većina naselja ima sto ili manje od sto stanovnika.

Vitalitet stanovništva:

- Stanovništvo pokazuje nepovoljna vitalna kretanja. Ovaj je prostor stalno bilježio prirodni pad stanovništva, jer je bilo više umrlih nego živorođenih, iako se u apsolutnom broju smanjuju obje ove skupine.
- U skladu s tim dobna struktura stanovništva pokazuje da ono ubrzano sve više stari. Dobna skupina stanovništva iznad 60 godina znatno je brojnija od one ispod 20. Znatno mlađu dobnu strukturu ima jedino naselje Topusko koje je pretežno imigraciono naselje.

Prirodno kretanje stanovništva po naseljima u razdoblju od 1991 do 1997. godine¹⁰

¹⁰ Korišteni podaci iz studije "Ciljevi i strategija demografskog razvitka Županije sisačko-moslavačke, izradili: Stjepan Šterc i Roko Mišetić, prosinac 1999. god.

Demografske promjene kao posljedica domovinskog rata

Već nakon prvih početaka pobune i agresije na Hrvatsku na području Općine Topusko dolazi do velikih demografskih promjena. Iz privremeno okupiranih područja Banovine, Posavine, prognana je većina stanovnika hrvatske narodnosti, koje se privremeno smještavalo u drugim naseljima na području Županije ili u drugim područjima Hrvatske, a dio prognanog stanovništva je odlazio i u inozemstvo.

Nakon vojno - redarstvenih akcija "Bljesak" i "Oluja", koje su se dogodile u 1995. godini, hrvatske vojne i policijske snage oslobodile su ove krajeve i tako stvorile pretpostavke za povratak prognanika i obnovu njihovih kuća i naselja.

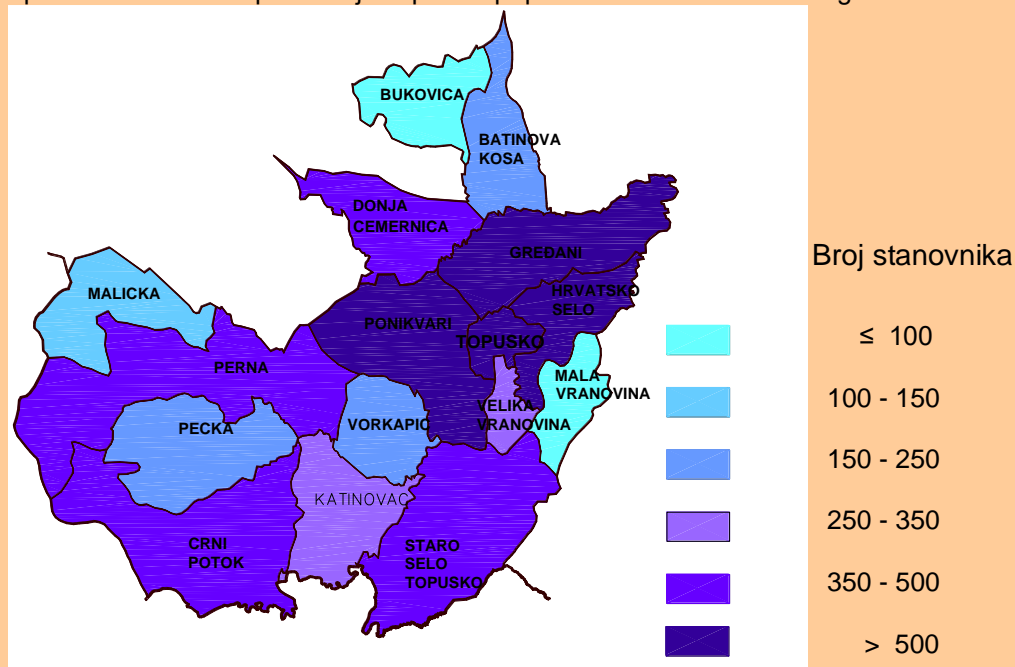
Tom prilikom je iz privremeno okupiranog područja današnje Općine Topusko iselila velika većina srpskog stanovništva, tako da su ovaj puta opustjela druga naselja i područja, posebno ona gdje su u većini živjeli stanovnici srpske narodnosti.

Kasnije je na području današnje Općine Topusko našao smještaj i izvjestan broj izbjeglica, pretežno Hrvata iz Bosne i Hercegovine.

U razdoblju od 1995. godine do danas obavljen je veliki dio radova na obnovi naselja i to prvenstveno infrastrukture i stambenih građevina, dok gospodarska obnova u punom smislu tek slijedi. Na područje Općine Topusko vratio se tek dio prognanih Hrvata, a i dio izbjelog srpskog stanovništva.

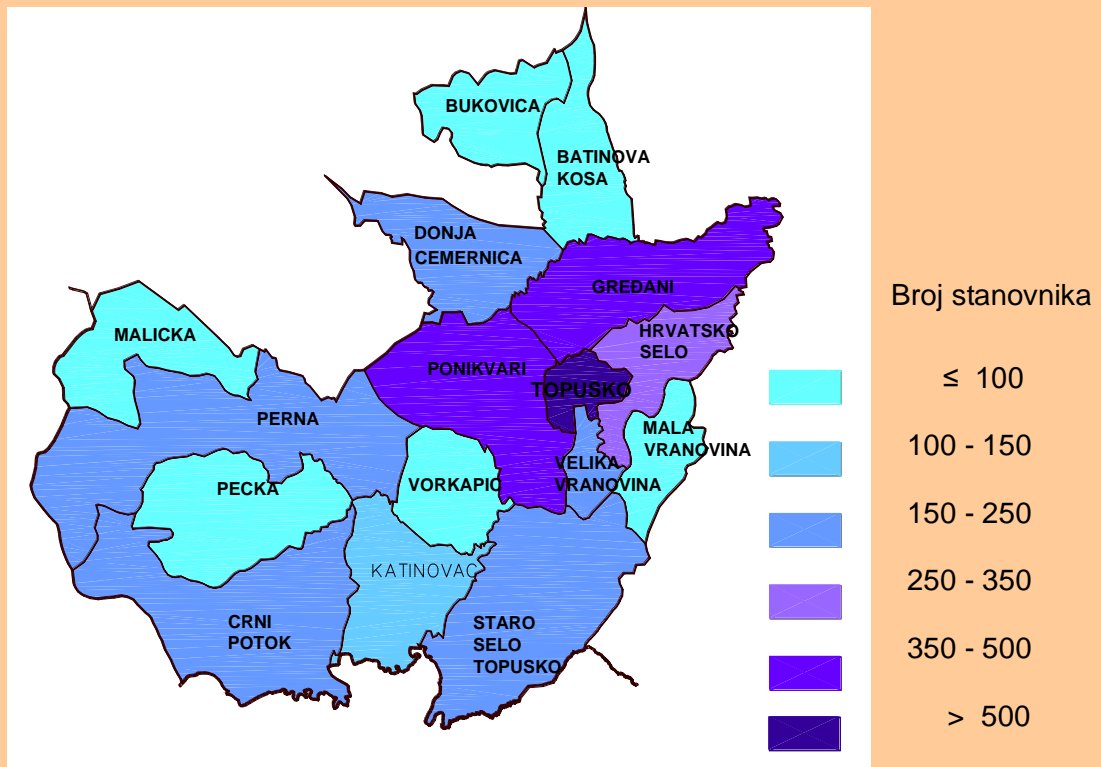
Pod utjecajem niza čimbenika kao što su: društvena i gospodarska kriza koja je već bila prisutna u minulom desetljeću, posljedice Domovinskog rata, neizvjesna sudbina dijela prognanika i izbjeglica, te potreba korjenite preobrazbe društva, koji će se procesi nastaviti i u slijedećim godinama; nije jednostavno na duži rok predvidjeti demografske promjene.

Raspored stanovništva po naseljima prema popisu stanovništva iz 1991. godine¹¹ :

Raspored stanovništva po naseljima, prema popisu stanovništva 2001. godine:

¹¹ Korišteni podaci iz studije "Ciljevi i strategija demografskog razvitka Županije sisačko-moslavačke, izradili: Stjepan Šterc i Roko Mišetić, prosinac 1999. god.

Buduće kretanje stanovništva i razvitak naselja u velikoj mjeri zavisi o razvitku ekonomskih prilika. Međutim s obzirom na dobnu strukturu stanovništva čak i da pretpostavimo gospodarski napredak ovog područja prirodni prirast stanovništva nije vjerojatan bez značajnije imigracije.

1.1.4.3. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja u razvoju u odnosu na gospodarske podatke

Cjelokupno područje Općine Topusko je izrazito ruralno područje, te dominiraju mala ruralna naselja. Općina Topusko je i prije Domovinskog rata imala status privredno nedovoljno razvijene općine.

Najveće mogućnosti za razvoj ima općinsko središte Topusko, koje i danas ima oko 700 stanovnika.

Topusko ima relativno povoljan geografski položaj. Leži u dolini Gline, a od željezničke stanice naselje je udaljeno cca 3,5 km. Glavne prednosti položaja Topuskog proizlaze iz činjenice što se naselje razvilo uz izuzetno izdašne izvore termalno – mineralne vode.

Općinsko središte Topusko

Pet županijskih cesta tvore osnovnu cestovnu mrežu u povezivanju Općine Topusko međusobno, te s okolnim centrima.

Prvenstveno zbog dobre infrastrukture za razvoj još ima mogućnosti i manje lokalno središte Perna.

Općinom Topusko prolazi naftovod za međunarodni transport, planirana je trasa magistralnog plinovoda i dvostrukog visokonaponskog dalekovoda od 400 KV.

Razvoj ovog područja se treba bazirati na relativno velikim površinama poljoprivrednog zemljišta, šumskim kompleksima koji su bogati drvnom masom i divljači, mnogobrojnim čistim vodotocima, termalnim izvorima, blagom reljefu, te unatoč relativne blizine industrijskog trokuta Zagreb-Sisak-Karlovac nenarušenoj ekološkoj ravnoteži prostora.

Na području Topuskog treba ulagati u intenzivnu stakleničku proizvodnju povrća i cvijeća (termalni izvori), a na pribrežjima u plantažno voćarstvo.

Lječilišni turizam treba unaprijediti više kvalitativno nego li kvantitativno.

Razvoj drvne industrije ne smije ugroziti šumske komplekse, a korištenje mineralnih sirovina mora pratiti sanacija terena.

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA ŽUPANIJSKOG ZNAČAJA

2.1.1. Razvoj naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava¹²

Razvoj naselja u Sisačko – moslavačkoj županiji detaljnije je obrađen kroz “Studiju naselja Sisačko-moslavačke županije”. Međutim, kako je studija izrađena 1997. godine, tako su danas poznati noviji podaci o broju stanovnika u Općini Topusko, koji će i biti korišteni tijekom izrade PPUO Topusko.

Broj i veličina naselja osnovni su pokazatelji naseljenosti, koji odražavaju sve karakteristike minulog razvoja, a istovremeno su i jedan od čimbenika budućeg razvoja.

Sisačko-moslavačke županije je područje malih naselja i disperzne naseljenosti, što je otežavajuća okolnost u uređenju prostora, jer je otežana izgradnja komunalne infrastrukture, kao i cjelokupna organizacija prostora.

Isti se zaključci mogu primjeniti i na prostor Općine Topusko, što je vidljivo iz tabele koja prikazuje usporedbu urbaniziranosti Sisačko-moslavačke županije 1991. godine i procjene urbaniziranosti 2005. godine.

NAZIV GRADA ILI OPĆINE	POSTOTAK URBANIZIRANOSTI		POVEĆANJE / SMANJENJE
	1991. GODINA	2005. GODINA	
GRAD GLINA	1,4	1,4	0
GRAD HRVATSKA KOSTAJNICA	14,3	14,3	0
GRAD KUTINA	8,7	8,7	0
GRAD NOVSKA	17,4	8,7	- 8,7
GRAD PETRINJA	3,7	3,7	0
GRAD SISAČ	19,4	20,6	+ 1,2
OPĆINA DONJI KUKURUZARI	0	6,7	+ 6,7
OPĆINA DVOR	1,6	1,6	0
OPĆINA GVOZD	5,3	0	- 5,3
OPĆINA HRVATSKA DUBICA	16,7	16,7	0
OPĆINA JASENOVAC	10,0	10,0	0
OPĆINA LEKENIK	6,3	6,3	0
OPĆINA LIPOVLJANI	25,0	25,0	0
OPĆINA MAJUR	0	0	0
OPĆINA MARTINSKA VES	0	0	0
OPĆINA POPOVAČA	23,1	15,4	- 7,7
OPĆINA SUNJA	2,5	2,5	0
OPĆINA TOPUSKO	6,3	6,3	0
OPĆINA VELIKA LUDINA	0	0	0
UKUPNO	6,0	5,5	- 0,5

¹² Korišteni podaci iz “Studije naselja Sisačko-moslavačke županije”, CPA d.o.o., Zagreb, 1997.

Broj naselja i broj stanovnika u 1991. godini:

OPĆINA TOPUSKO			
Broj stanovnika prema veličini naselja 1991. godine	Broj naselja	Broj stanovnika	Udio u ukupnom broju stanovnika
1 - 100 stanovnika	2	154	2,36
101 - 500 stanovnika	10	3.076	45,1
501 - 1.000 stanovnika	3	2.007	29,4
1.001 - 2.000 stanovnika	1	1587	23,3
2.001 - 5.000 stanovnika			
5.001 - 10.000 stanovnika			
10.001 - 30.000 stanovnika			
30.001 - 100.000 stanovnika			
SVEUKUPNO	16	6.824	100,0

Procjena broja stanovnika po naseljima u Općini Topusko prema procjeni Studije za 1997. godinu:

OPĆINA TOPUSKO			
Broj stanovnika prema veličini naselja 1997. godine	Broj naselja	Broj stanovnika	Udio u ukupnom broju stanovnika
1 - 100 stanovnika	14	360	32,40
101 - 500 stanovnika	1	150	13,50
501 - 1.000 stanovnika	1	600	54,10
1.001 - 2.000 stanovnika			
2.001 - 5.000 stanovnika			
5.001 - 10.000 stanovnika			
10.001 - 30.000 stanovnika			
30.001 - 100.000 stanovnika			
SVEUKUPNO	16	1.110	100,00

Predviđeni broj naselja i broj stanovnika po naseljima u Općini Topusko prema procjeni Studije za 2005. godinu:

OPĆINA TOPUSKO			
Broj stanovnika prema veličini naselja 2005. godine	Broj naselja	Broj stanovnika	Udio u ukupnom broju stanovnika
1 - 100 stanovnika	5	270	5,60
101 - 500 stanovnika	9	2.470	51,30
501 - 1.000 stanovnika	1	580	12,00
1.001 - 2.000 stanovnika	1	1.500	31,10
2.001 - 5.000 stanovnika			
5.001 - 10.000 stanovnika			
10.001 - 30.000 stanovnika			
30.001 - 100.000 stanovnika			
SVEUKUPNO	16	4.820	100,00

Predviđene razvojne promjene naselja prikazane su u sljedećoj tabeli:

**RAZVOJNE PROMJENE NASELJA U SISAČKO- MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI
U RAZDOBLJU 1991. - 2005. GODINE**

NAZIV GRADA ILI OPĆINE	BROJ NASELJA							
	IZRAZITO NAZADOVANJE U RAZVITKU		ZAOŠTAJANJE U RAZVITKU		STAGNACIJA PROCESA RAZVOJA		URAVNOTEŽENI RAZVITAK NASELJA	
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
GRAD GLINA	48	69,5	20	29,0	1	1,5	0	0
GRAD HRVATSKA KOSTAJNICA	3	42,8	3	42,8	0	0	1	14,4
GRAD KUTINA	0	0	13	56,5	6	26,1	4	17,4
GRAD NOVSKA	6	26,1	6	26,1	11	47,8	0	0
GRAD PETRINJA	33	60,0	14	25,4	4	7,3	4	7,3
GRAD SISAČ	4	11,7	10	29,4	9	26,5	11	32,4
OPĆINA DONJI KUKURUZARI	1	6,7	1	6,7	8	53,3	5	33,3
OPĆINA DVOR	58	90,6	6	9,4	0	0	0	0
OPĆINA GVOZD	19	100,0	0	0	0	0	0	0
OPĆINA HRVATSKA DUBICA	4	66,7	2	33,3	0	0	0	0
OPĆINA JASENOVAC	1	10,0	1	10,0	0	0	8	80,0
OPĆINA LEKENIK	2	12,6	4	25,0	7	43,7	3	18,7
OPĆINA LIPOVLJANI	0	0	1	25,0	1	25,0	2	50,0
OPĆINA MAJUR	9	90,0	1	10,0	0	0	0	0
OPĆINA MARTINSKA VES	0	0	6	35,3	10	58,8	1	5,9
OPĆINA POPOVAČA	0	0	2	15,4	8	61,5	3	23,1
OPĆINA SUNJA	28	70,0	0	0	4	10,0	8	20,0
OPĆINA TOPUSKO	10	62,5	3	18,7	3	18,8	0	0
OPĆINA VELIKA LUDINA	0	0	7	63,6	2	18,2	2	18,2
UKUPNO ŽUPANIJA	215	48,8	100	22,7	74	16,8	51	11,6

Iz gornje tabele se vidi da na području Općine Topusko 10 naselja pokazuju izrazito nazadovanje u razvitku, tri naselja zaostajanje u razvitku, a tri naselja stagnaciju procesa razvoja.

Očekivana su sljedeća kretanja stanovništva u Općini Topusko:

NAZIV OPĆINE ILI GRADA	POPIS NASELJA PREMA VELIČINI NASELJA 2005. GODINE				
	1-100	101-500	501-1.000	1.001-2.000	2.001-5.000 5.001-10.000 10.001-30.000 30.001 i više
OPĆINA TOPUSKO	BATINOVA KOSA BUKOVICA MALA VRANOVINA MALIČKA PECKA	CRNI POTOK DONJA ČEMERNICA GREĐANI HRVATSKO SELO KATINOVAC PERNA STARO SELO TOPUSKO VELIKA VRANOVINA VORKAPIĆ	PONIKVARI	TOPUSKO	

Na osnovu izvršenih analiza razvoja naselja Studijom naselja je prikazana određena funkcionalno organizacijska shema naselja koja za područje Općine Topusko određuje sljedeća potencijalna središta:

FUNKCIONALNA SHEMA NASELJA NA PODRUČJU OPĆINE TOPUSKO
(izostavljena su naselja ispod 200 stanovnika)

OSTALA GRADSKA SREDIŠTA V. REDA (2000-10 000 stanovnika)	OSTALA VEĆA NASELJA VII. REDA (naselja sa više od 200 stanovnika)
TOPUSKO	DONJA ČEMERNICA
	GREĐANI
	HRVATSKO SELO
	KATINOVAC
	PERNA
	PONIKVARI
	STARO SELO TOPUSKO
	VELIKA VRANOVINA

IZVODI IZ « PROMETNE STUDIJE SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE»¹³

U ovoj Studiji detaljno je analiziran prometno-geografski položaj Županije, te ratne štete nastale na prometnom sustavu.

Ovom se studijom na području Općine Topusko planira brza cesta Karlovac - Gvozd - Glina i dalje priključak na brzu cestu Slunj - Topusko – Glina – Sisak – Sunja - Kutina – Virovitica.

Željeznička pruga Sisak – Karlovac svrstana je u kategoriju sporedne pruge II. reda i trenutačno je u prekidu. Zbog revitalizacije Topuskog i Gvozda predviđa se svakako osposobiti ovaj prometni pravac, modernizirati ga i dovesti u funkciju.

2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora

IZVOD IZ « KONCEPCIJSKOG RJEŠENJA PRIORITETNIH FAZA RAZVITKA VODOOPSKRBE NA PODRUČJU SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE»¹⁴

Područje Općine Topusko spada u vodoopskrbni sustav «Gvozd – Topusko». Vodoopskrba Topuskog i Gvozda temelji se na korištenju vode izvorišta «Perna», kapaciteta Q=45 l/s. Izvršeni su preliminarni istraživački radovi potencijalnog izvorišta «Pecka», koje se nalazi zapadno od kaptiranog izvora «Perna».

Preliminarni rezultati ovih istraživanja ukazali su mogućnost zahvata vode u količini od Q 20 l/s, što može biti osjetan doprinos u povećanju raspoloživih kapaciteta.

Velike probleme predstavljaju značajni gubici vode na vodovodnoj mreži, pa je neophodna njena hitna sanacija.

¹³ "Prometna studija Sisačko-moslavačke županije", IGH – Zavod za prometnice, Zagreb, 1997.

¹⁴ «Konceptijsko rješenje prioriternih faza razvitka vodoopskrbe na području Sisačko-moslavačke županije», HIDROPROJEKT-ING, Zagreb, 1998.

2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

IZVOD IZ «IZVJEŠĆA O STANJU U OKOLIŠU SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE»¹⁵

Izvešće o stanju okoliša predstavlja analizu podataka o stanju okoliša dostavljenih županijskim tijelima nadležnim za zaštitu okoliša od strane pojedinih gradova i općina i prikupljenih obilaskom terena.

Vodoopskrbni sustav Općine Topusko spada u jedan od deset u Županiji koji koristi podzemnu vodu, pa je stoga izuzetno važno posvetiti pažnju rješenju odvodnje otpadnih voda.

Za području Općine Topusko izrađena je studija utjecaja na okoliš za kamenolom u Hrvatskom Selu, za proizvodnju plemenite kamene sitneži. U studiji su definirani uvjeti privođenja eksploataciji, te mjere zaštite kamenoloma i okoline, kao i mjere nakon prestanka eksploatacije kamenoloma.

Uz poštivanje zakonskih propisa, pravila struke, te standarda i tehničkih mjera zaštite ne očekuju se negativni učinci na okoliš tijekom eksploatacije i sanacije kamenoloma izuzev buke i prašine u granicama dopuštenih vrijednosti.

Ukupna količina tehnološkog otpada na području Općine Topusko iznosi cca 1780 t i to je uglavnom anorganski neopasni otpad.

Procjenjena količina komunalnog otpada za Općinu Topusko sa 6824 stanovnika (prema popisu iz 1991. god.) iznosila je 1272,49 t.

IZVOD IZ «PROGRAM GOSPODARENJA OTPADOM SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE»¹⁶

Studija «Program gospodarenja otpadom Sisačko-moslavačke županije» je temeljni dokument kojim se na nivou Županije sustavno rješava problematika odlaganja otpada, te predstavlja sastavni dio «Programa o zaštiti okoliša».

Vrste i količine tehnološkog otpada u Općini Topusko su prikazane u sljedećoj tabeli:

OPĆINA TOPUSKO					
ključni broj	naziv	količina(t)	porijeklo	način postupanja	način obrade
12 01 01	strugotine i otpiljci koji sadrže željezo	50,000	anorgansko	organsko biološko	iskorištavanje
17 07 01	mješani građevinski otpad od rušenja	1706,000	anorgansko	organsko	odlagalište građevinskog otpada
20 03 05	stara vozila	24,000	anorgansko	organsko biološko	iskorištavanje
Ukupno Topusko:		1780,000			

U tablici su prikazane ukupne količine pojedinih vrsta otpada s osnovnim obilježjima porijekla, načinom postupanja i mogućeg načina obrade.

Ukupna količina tehnološkog otpada Općine Topusko u odnosu na ukupni tehnološki otpad Županije je vrlo mala i iznosi svega 0,31%.

¹⁵ "izvešće o stanju u okolišu Sisačko-moslavačke županije", APO Agencija za posebni otpad d.o.o Zagreb, 1998

¹⁶ "Program gospodarenja otpadom Sisačko-moslavačke županije" CPA d.o.o., Zagreb, 1997.

IZVOD IZ STUDIJE « ZAŠTITA PRIRODNE BAŠTINE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI»¹⁷

Studijom « Zaštite prirodne baštine u Sisačko - moslavačkoj županiji» analizirane su prirodne karakteristike prostora Županije, zaštićeni i evidentirani spomenici prirode, stanje zaštićenih spomenika prirode s osvrtom na posljedice od ratnih razaranja, te program budućih istraživanja.

Sukladno Prostornom planu Sisačko-moslavačke županije u okviru zaštite prirode izvan zaštićenih područja potrebno je:

- u cilju zaštite bioraznornosti sačuvati što gušću mrežu očuvanih biotopa; u okviru gospodarenja šumama sačuvati određeni postotak starih šuma; u poljodjelstvu i vodnom gospodarstvu sačuvati dio postojećih živica, šumaraka, prirodnih potoka i drugih vodenih staništa, a pri gradnji prometnica osigurati prijelaze za divljač,
- sprječavati zahvate i djelatnosti posljedice kojih su degradacija i smanjenje raznornosti biljnog i životinjskog svijeta,
- biološkom rekultivacijom umanjiti štetne posljedice velikih graditeljskih zahvata i površinskih kopova,
- pri vodnogospodarskim zahvatima predvidjeti mjere ublažavanja negativnih posljedica,
- predvidjeti odgovarajući oblik zaštite za ljekovite izvore u cilju njihova primjerenog korištenja (zdravstvo, turizam, rekreacija).

Prostornim planom Sisačko-moslavačke županije predloženi su sljedeći vrijedni dijelovi prirode u Općini Topusko:

KATEGORIJA ZAŠTITE	PRIJEDLOG LOKALITETA
PARK ŠUMA	Nikolino brdo
SPOMENIK PARKOVNE ARHITEKTURE	park Opatovina, Engleski park, park kod crkve

Proglašenje zaštite provodi se temeljem Zakona o zaštiti prirode, dok će se zaštita provoditi temeljen odrednica Prostornog plana Sisačko-moslavačke županije (do proglašenja zaštite).

¹⁷ "Zaštita prirodne baštine u Sisačko-moslavačkoj županiji" Županijski zavod za prostorno uređenje u suradnji s Državnom upravom za zaštitu prirodne i kulturne baštine, Zagreb 1997.

2.2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINSKOG ZNAČAJA

2.2.1. Demografski razvoj

Na području Općine Topusko je prema popisu stanovništva 1991. godine živjelo ukupno 6824 stanovnika.

Prema prvim podacima zadnjeg popisa stanovništva 2001.godine na području Općine Topusko živi 2484 stanovnika, a u najvećem naselju i općinskom središtu Topusko živi 751 stanovnik.

Stanovništvo u Općini Topusko se kroz zadnjih deset godina smanjilo za 4340 stanovnika, odnosno za 63,9 % dok se u Županiji broj stanovnika smanjio za 26,9%.

OPĆINA	mat. broj naselja	NASELJE	broj stalnih stan. 1991.	% poljop. stan.	% radn. koji rade u mjestu stano.	% radn. u aktiv. stan.	% dom. bez polj. posj.	broj poljop. stan.
TOPUSKO	1619	BATINOVA KOSA	159	12,50	25,71	60,34	19,61	18
	7129	BUKOVICA	81	50,75	14,29	18,92	18,75	34
	8621	CRNI POTOK	377	45,60	13,04	23,96	12,04	166
	11886	DONJA ČEMERNICA	451	11,11	36,61	68,71	25,55	45
	22551	GREĐANI	745	23,21	16,20	57,45	19,23	165
	24066	HRVATSKO SELO	550	29,87	13,82	50,41	16,23	138
	28134	KATINOVAC	349	54,63	14,55	30,56	6,42	183
	38148	MALA VRANOVINA	73	69,86	0,00	10,00	15,38	51
	38733	MALIČKA	129	43,20	6,25	27,59	6,82	54
	47210	PECKA	237	60,09	9,09	15,28	6,33	140
	47481	PERNA	471	32,37	19,05	37,84	10,07	145
	50580	PONIKVARI	712	17,33	23,04	66,55	24,44	113
	60453	STARO SELO TOPUSKO	402	53,56	13,95	24,71	9,09	203
	65226	TOPUSKO	1587	1,38	74,60	85,48	73,32	21
	68101	VELIKA VRANOVINA	294	1,24	3,37	86,41	25,58	3
70157	VORKAPIĆ	207	36,14	29,41	33,01	2,47	73	
UKUPNO OPĆINA TOPUSKO			6824	24,38	39,17	54,60	30,10	1552

Prema sastavu stanovništva 1991. godine bilo je 54,60% radnog aktivnog stanovništva, od čega je 36,92% bilo zaposleno u primarnoj djelatnosti, 21,32% u sekundarnoj djelatnosti, te 31,39% u tercijalnim djelatnostima.

Tabela prirodnog kretanja stanovništva za razdoblje od 1991.-1997. godine pokazuje da je u tom razdoblju prirodni priraštaj bio negativan odnosno da je iznosio -94. Mali broj živorođenih (120), te veliki broj umrlih (214) karakteristika je stare populacije.

Naselje	Prirodno kretanje stanovništva 1991.-1997. godine									
	1991.	1992.	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	Ukupno 1991.-1997.		
	Pr	Pr	Pr	Pr	Pr	Pr	Pr	N	M	Pr
BATINOVA KOSA	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1
BUKOVICA	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1
CRNI POTOK	-4	0	0	0	-1	-1	0	5	11	-6
DONJA ČEMERNICA	-1	0	-1	0	-1	-1	0	5	9	-4
GREĐANI	-1	-4	-2	2	-1	-2	0	21	29	-8
HRVATSKO SELO	-4	-3	-4	-3	-4	-2	-1	13	34	-21
KATINOVAC	0	0	0	0	0	-3	1	4	6	-2
MALA VRANOVINA	0	0	0	0	0	0	-1	0	1	-1
MALIČKA	-1	0	0	0	0	-1	-2	0	4	-4
PECKA	-2	0	0	0	0	0	0	1	3	-2
PERNA	-5	0	0	-1	-1	-2	-1	5	15	-10
PONIKVARI	-6	-1	-1	-1	3	-4	-2	10	22	-12
STARO SELO TOPUSKO	-2	0	0	0	0	-2	-4	1	9	-8
TOPUSKO	5	-1	-2	-4	1	-9	-2	43	55	-12
VELIKA VRANOVINA	-1	0	1	-4	-1	0	0	8	13	-5
VORKAPIĆ	2	0	0	0	-1	0	-2	2	3	-1
Ukupno općina TOPUSKO	-19	-9	-9	-11	-5	-27	-14	120	214	-94

Uzajamna povezanost i uvjetovanost gospodarskog i demografskog razvitka temelj je razvojnog planiranja. Za gospodarsku revitalizaciju područja potrebno je radno sposobno stanovništvo na ukupnoj razini, od kojih jedan dio ima managerske sposobnosti za uvođenje novih proizvodnih programa. Posebnim poticajima potrebno je osigurati povratak radno sposobnog stanovništva u mjesta rođenja ili u neka druga područja.

Oblik demografske obnove Županije ne smije se stoga ograničiti samo na klasično poticanje reprodukcije stanovništva, koje može dati rezultate samo u dužem vremenskom razdoblju, a nema sigurnosti da brojnije mlađe generacije neće emigrirati iz tog područja. Stoga je potrebno primjenjivati različite oblike obnove, uključujući i druge oblike gospodarske i općenito ukupne revitalizacije.

1. Potrebno je postaviti okvire gospodarske revitalizacije, naročito južnog dijela Županije, čime se posredno ostvaruju uvjeti za veću reprodukciju malobrojnog reprodukcijski sposobnog stanovništva i dolazak novog stanovništva.
2. Opći okviru obnove znače primarno omogućavanje ostanka stanovništva, jer je emigracija mlađeg, obrazovanijeg i reprodukcijski sposobnog stanovništva najveća prepreka svakoj demografskoj obnovi. Potrebno je omogućiti uvjete gospodarskog razvoja u kojem domicilna populacija nema prirodni pad stanovništva.
3. Povratak prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba prvenstveno će značiti povećanje brojnog stanja populacije no, s obzirom na primarni povratak uvjetno starijih osoba i očekivani nepotpuni povratak, neće bitnije utjecati na znatniju promjenu reprodukcijskih kretanja.
4. Moguće mjere revitalizacije morale bi omogućiti zapošljavanje i stambeno zbrinjavanje u županijskim područjima posebne državne skrbi iz sredstava socijalnog i gospodarskog programa.
5. Demografska obnova županijskog područja u trenutnim demografskim uvjetima može se temeljiti na ostanku novopridošlog stanovništva iz Bosne i Hercegovine, povratku dijaspore i omogućavanju dolaska novog obrazovanijeg, mlađeg i reproduktivno sposobnog stanovništva.

6. Ostanak novopridošlog stanovništva iz Bosne i Hercegovine mora se rješavati njihovim zbrinjavanjem, resocijalizacijom, akulturacijom i integracijom u novu sredinu. Ova populacija dolazi iz područja nekoliko puta veće reprodukcije i može određeno vrijeme zadržavati reproduksijski okvir i navike sredina iz kojih su došli, te postati nositelj reprodukcije na području Županije.
7. Povratak stanovnika s rada u inozemstvu nije intenzivan (oko 4,5 % ukupnog stanovništva), te neće bitnije utjecati na promjene postojećih procesa.
8. Znatno broje hrvatskih iseljenika u raznim dijelovima svijeta objektivno predstavlja drugu važnu populaciju, uz onu novopridošlu iz Bosne i Hercegovine, kao potencijalnu u demografskoj obnovi Hrvatske. Zakonom o područjima posebne državne skrbi potrebno je riješiti ključno pitanje kako taj potencijal privući u Sisačko - moslavačku županiju.
9. Potpuno je jasno da se demografska obnova Županije može provoditi u sklopu gospodarske obnove, kao njen integralni dio i važna pretpostavka svakog planiranja u prostoru.

2.2.2. Odabir prostorno razvojne strukture

Provođenje prostornog razvitka vezano je na jačanje materijalne osnove Općine Gvozd uz pretpostavku da će dostići stupanj razvijenosti koji omogućava ostvarenje većine ciljeva i interesa u prostoru.

Uvažavajući prostorna, demografska i financijska ograničenja, te dugo vrijeme potrebno za željene pozitivne promjene Planom se opredjeljuje za prioriteto osposobljavanje i poboljšanje postojeće prostorno razvojne strukture, te izvedbu nedostajućih sustava o kojima ovisi razvoj u širem prostoru.

Prioriteti se odnose na one programe koji će dati brze pozitivne ekonomske učinke, utjecati na pokretanje pozitivnih gospodarskih aktivnosti i zaustavljanje negativnih kretanja u prostoru.

Prioritetni zahvati usmjerit će se po sljedećim načelima:

- tehnološka i organizacijska poboljšanja na infrastrukturi
- korištenje rezervi postojećih naselja za razne djelatnosti i stanovanje
- prilagođavanje uslužnih i društvenih djelatnosti prostornim ograničenjima (planirane dnevne migracije)
- usmjeravanje izgradnje u zone s dovoljnim kapacitetima postojeće infrastrukture, te izgradnja potrebne infrastrukture radi stvaranja uvjeta za razvoj, osobito na područjima oživljavanja gospodarstva i naseljavanja
- sanacija područja i mjesta izrazite ugroženosti okoliša
- rezervacija i ograničeno korištenje prostora potencijalnog razvoja (turizam, infrastruktura, vodni resursi) koji se ne može realizirati u predvidivom razdoblju i za koje ne postoji dovoljan stupanj istraženosti.

Osnovni cilj planiranja prostora je postizanje održivog razvoja, koji će koristiti sadašnji prostor i okoliš Općine Topusko tako da ne dođe do njegovog nepovratnog uništenja.

Planom se neće značajnije mijenjati ukupna površina osnovnih kategorija korištenja prostora, osobito ne na štetu prirodnih resursa od osobitog značaja i vrijednosti, nego će se nastojati poboljšati kvalitativne značajke prostora i racionalno koristiti već angažirani prostor.

Planom će se odrediti područje vrijednih resursa na kojima je isključena prenamjena prostora (posebno vrijedno poljoprivredno zemljište, termalni izvori i sl.).

Glavni ciljevi gospodarskog razvitka Općine su:

- priskrbiti razvojnu pomoć u ratom stradalim dijelovima Općine i gospodarski nerazvijenim i ugroženim područjima;
- povećati ukupni dohodak i razinu obrazovanja ljudi;
- smanjiti nezaposlenost i povećati produktivno zapošljavanje;

Pod-ciljevi za ostvarivanje glavnih ciljeva su:

- potaknuti razvoj dinamičnih, inovativnih i izvozno usmjerenih lokalnih proizvodnih sustava;
- unaprijediti gospodarstvo vlastitim, državnim i inozemnim resursima podržavajući infrastrukturu za poduzetništvo;
- unaprijediti poljoprivredu, proizvodnju hrane i razvoj sela;
- poticati strana ulaganja u Općinu; privlačiti i koristiti druge strane resurse za razvoj;
- čuvati i unapređivati okoliš, spomeničku baštinu i krajolik, te druge stečene i stvorene resurse za budući razvoj;
- prostor Općine koristiti tako da gospodarstvo, posebno mala i srednja poduzeća, budu locirana na postojećim razvojnim osima, a u ostalim dijelovima općinskog prostora razvijati gospodarske djelatnosti koje čuvaju i unapređuju okoliš i prirodu;
- poticati regionalno partnerstvo te razvijati samopovjerenje i društvenu koheziju;
- ubrzati promjene tradicionalne strukture za donošenje odluka u kreiranju i provedbi mjera politike razvoja, te potaknuti stvaranje novih oblika upravljanja na svim razinama Županije.

Osnovni cilj politike gospodarskog razvitka Općine Topusko temelji se na:

- donošenju odluka sa što većom neposrednom suradnjom sa stanovništvom i uključivanjem svih sudionika kod odlučivanja u zajedničkim ciljevima ;
- zajedničkom pristupu gospodarskog razvoja sa županijske i lokalne razine, uz istovremenu primjenu instrumenata i mjere potpore razvoju sa državne razine.

2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

Prostorno razvojnu strukturu prostora Općine Topusko obilježavaju disperzna ruralna naselja s relativno malim brojem stanovnika.

Poluurbano naselje Topusko kao općinsko središte , te mreža naselja koja imaju više od dvjesto stanovnika trebaju biti osnova za unapređenje prostorno razvojne strukture policentričnog tipa.

Planom je potrebno stvoriti preduvjete za kvalitativno unapređenje naselja Topusko i osnaživanje i revitalizaciju ostalih naselja.

S obzirom na to da je ovo područje vrijednih, ali neiskorištenih potencijala planska usmjerenja se odnose na očuvanje prirodnog okoliša uz revitalizaciju gospodarstva i naročito turizma i poljodjelstva.

Kako je Općina Topusko relativno dobro prometno povezana postoji mogućnost za razvoj rekreacijskog kontinentalnog turizma vezanog na lov, prirodnu i kulturnu baštinu , termalne vode.

Jedan od bitnih preduvjeta razvoja je socijalnog karaktera. Demografski manjkovi nisu nastali samo kao posljedica domovinskog rata, već su bili iskazivani i prije kroz negativan prirast stanovništva.

Kako se očekuje postupno smirivanje procesa deagrarizacije razvoj naselja treba težiti postupnom preokretu u ruralnoj sferi tj. planske intervencije potrebno je prilagoditi stvaranju mogućnosti za razvoj poljoprivredne proizvodnje na bitno drugačijim osnovama od današnjih.

Nužno je uspostaviti kriterije i osigurati uvijete za osnivanje obiteljskih gospodarstava, koja bi u ovim uvjetima morala obuhvaćati veće površine, te dobro razvijenu mrežu usluga i distribucije.

Radi poboljšanja životnog standarda i potpunijeg zadovoljenja osobnih i zajedničkih potreba stanovništva planskom organizacijom prostora omogućiti će se izgradnja stambenih objekata i objekata društvenog standarda, te komunalna dobra opremljenost.

2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno – povijesnih cjelina¹⁸

Težište zaštite krajobraznih vrijednosti je na integralnom vrednovanju prostora kao kulturnog krajolika. Područje Sisačko - moslavačke županije promatrano sa stanovišta regionalnih obilježja je izuzetno raznoliko, stoga je na ovom području prepoznato više prostornih cjelina zajedničkih svojstava, tzv. regije (tipova) kulturnog krajolika:

- Sisačka Posavina i Lonjsko polje
- Moslavina i dio Slavonije
- Pokuplje s dijelom Turopolja
- Banovina
- Zrinska gora
- Pounje
- Izgrađeni krajolik.

Općina Topusko je smještena u području Banovine. Prostor Banovine je brežuljaksto brdovit teren modeliran manjim vodotocima. Sjeverni dio je blago brežuljkasto područje, koje postepeno prelazi u prostor Pokuplja. Poljodjelski krajolik je pretežito kultiviran oranicama i livadama, s rjeđim zonama šumskih površina. Južni dio Banovine je viši, s prelaskom u brdovito područje Zrinske gore. Vodotoci su rjeđi, a njihove doline uže. Pretežito je pokriven šumskim i livadnim površinama. Poljodjelska obrada je ekstenzivna. Slikovitost prostora naglašena je plasticitetom osnovnog reljefa, a manje antropogenim utjecajem.

Područje Banovine je usporedbenom analizom vrednovano kao krajolik 3. kategorije, što znači da ima značenje sa samo nekoliko stajališta, dok su mu ostale vrijednosti znatno narušene.

Područje Banovine karakteriziraju dva osnovna tipa naselja: sela vezana uz poljodjelstvo i stočarstvo i mali gradovi: Petrinja i Glina kao gradovi Vojne krajine i Topusko s naseobinskim kontinuitetom od antike, preko srednjeg vijeka do današnjeg lječilišnog i rekreativnog središta Banovine.

Poznata je činjenica da topografski elementi lokacije naselja bitno utječu na organizaciju, odnosno tip naselja. Prema topografskim karakteristikama terena, uočene su tri osnovne karakteristike lokacije seoskih naselja:

- u nizinskim predjelima – najčešće uz vodotok ili prometni pravac
- na prijelazima nizinskog u bregovit teren – naselja su manje aglomeracije ili zaseoci smješteni iznad doline i zaštićeni brijegom
- na hrptovima brijega – obično su to sela formirana od nekoliko zaselaka, koji su smješteni na zaravnima brežuljaka.

Obradive površine oko naselja raspoređene su tako da se neposredno uz okućnicu nalaze manji vrtovi i voćnjaci. Veća polja, oranice i pašnjaci u pravilu su izvan naselja, osim

¹⁸ Izvod iz Konzervatorske podloge za Prostorni plan uređenja Općine Topusko, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu, Mesnička 49, prosinac, 2003.

kod sela rastresitog tipa, gdje su između pojedinačnih okućnica. Prostori između naselja su pošumljene i travnate površine.

S obzirom na prostornu organizaciju i morfologiju seoskih naselja mogu se odrediti u dva osnovna tipa:

- naselje izduženog, (cestovnog, longitudinalnog) tipa,
- naselje rastresitog tipa.

Naselja su izgrađena u okvirima postojećih lokaliteta. Nema pojave izgradnje novih stambenih zona. Širi prostor oko naselja posjeduje izrazite kvalitete kultiviranog krajolika. U pejzažnom pogledu veliku vrijednost predstavljaju velika šumska područja.

Jedno od temeljnih načela na kojem danas gradimo principe zaštite kulturne baštine je činjenica da je arhitektonski spomenik, bilo koje vrste i značenja, nedjeljivo povezan s okolinom, a time i širim prostorom. Na tim je principima definiran i novi segment zaštite kulturne baštine, a to je prostorna baština odnosno kulturni krajolik. Pod pojmom kulturnog krajolika podrazumijevamo "topografski definirana područja u kojima je osobito izražen kvalitetan suživot kulturne baštine i prirodnih osobitosti sredine, odnosno kao cjelina je iznimnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, socijalnih i tehničkih vrijednosti". Uz tradicionalni pojam zaštite spomenika kulture i prirode, ravnopravno se pojavljuje i zaštita kulturnih i prirodnih dobara, odnosno valorizacija svih oblika proizvoda prirode i ljudske stvaralačke djelatnosti.

Slijedom tih zamisli valorizirani su pejzažni predjeli općine Topusko, bilo da su prirodni okvir naselja, brežuljci pokriveni šumama, bilo da su ljudskom rukom kultivirani predjeli u blizini seoskih naselja, odnosno povijesnog spomenika. Velika vrijednost ovog područja, osim značajnih arheoloških zona i lokaliteta, povijesnog lječilišnog mjesta Topusko i karakterističnih seoskih naselja je i krajolik.

Iako se zaštita kulturne baštine provodi po posebnim zakonima, Prostorni plan je prilika za sveobuhvatno sagledavanje i cjelovitu zaštitu. U cilju sustavne brige za zaštitu graditeljske baštine, kako je određeno u Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske, osnovna su opredjeljenja sljedeća:

- uspostava cjelovitog i usklađenog sustava zaštite graditeljskih i kulturnih vrijednosti
- neprekidno istraživanje i vrednovanje graditeljske baštine, te poticanje temeljne stručne i znanstvene obrade, radi djelotvornije zaštite ali i radi uključivanja u razvojne programe
- zaštita arheoloških zona u skladu s načelima arheološke struke i konzervatorske djelatnosti
- uspostava uravnoteženih odnosa između osnovnih izvornih povijesnih oblika graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih pojava, osobito na području povijesnih naselja, radi očuvanja njihovih povijesnih vrijednosti koje svjedoče o identitetu područja kojem pripadaju
- u sklopu modela revitalizacije seoskih cjelina primjeniti oblike zaštite, koji će poticati održavanje i obnovu etnološke graditeljske baštine i u turističke svrhe, vezano uz dopunske sadržaje lječilišta i kupališta Topusko.

Europskom konvencijom o krajoliku, krajolikom se smatra područje izgled kojega je određen djelovanjem i međudjelovanjem prirodnih i ljudskih činitelja. Krajolik se mora shvatiti kao prostorno ekološku, gospodarsku i kulturnu cjelinu, u kojoj valja poštivati načelo raznolikosti i posebnosti krajolika. U svrhu očuvanja i unapređenja krajobrazne raznolikosti propisuje se sljedeće:

- izbjegavati pravocrtne regulacije vodotoka, a duž postojećih regulacija i agromeliorativnih zahvata omogućiti opstanak i mjestimičnu obnovu bujnih vlažnih biotopa i ambijenata

- duž međa čuvati živice i pojedinačna stabla kao tradicionalni oblik razdiobe prostora
- spriječiti daljnju neplansku izgradnju kuća i drugih građevina na krajobrazno izloženim mjestima
- očuvati seoske krajolike i omogućiti razvitak sela uz oživljavanje seoskog gospodarstva, biopoljodjelstva, obrtništva, rukotvornih vještina, turizma, te poticanje seoskog stanovanja kao mogućnosti izbora. Pri tom je važno očuvati sliku naselja i kultiviranog krajolika, a građevna područja odrediti na način da se očuvaju oblikovne (morfološke) i strukturalne značajke graditeljske baštine, prije svega: oblik parcele, smještaj građevina na parceli i tradicijski obiteljski vrt
- očuvanje prepoznatljivosti povijesnih cjelina treba temeljiti na poštivanju jedinstvenosti svakog naselja, njegovoj povijesnoj slojevitosti.

Potrebno je provesti revalorizaciju dosad utvrđenih zona zaštite naselja Topusko, na principima stroge i potpune zaštite povijesne organizacije i strukture, odnosno odrediti zone u kojima su moguće graditeljske intervencije, a da se time ne narušavaju vrijednosti najstrožeg povijesnog središta. Osobitu pozornost posvetiti kontaktnim zonama povijesnog središta i rubnim dijelovima povijesnih naselja, štiteći mjerilo, zatečene vrijednosti i graditeljsku tradiciju.

Povijesne cjeline i ambijenti, kao i pojedinačne građevine sa spomeničkim obilježjima, zajedno sa svojim okolišem, moraju biti na kvalitetan način, sukladno njihovim prostornim, arhitektonskim, etnološkim i povijesnim karakteristikama, uključeni u budući razvoj. To prije svega podrazumijeva:

- zadržavanje i očuvanje prostornih odnosa definiranih tijekom povijesti, koji se manifestiraju u cjelovitoj slici prostora kao kulturnog krajolika
- očuvanje prostorne homogenosti naselja, prije svega njegova volumena, okruženog područjima kultiviranog krajolika
- zadržavanje povijesnih oblika komunikacija - starih cesta, pješačkih puteva i staza
- očuvanje povijesnog nasebinskog ustroja, parcelacije i tradicijske arhitekture
- oživljavanje povijesnih oblika naseljenosti – sela u okviru njihovog prostornog okruženja, povijesne matrice, parcelacije i tradicijske građevne strukture
- revitalizaciju napuštenih sela, etnološke, arhitektonske i ambijentalne vrijednosti
- očuvanje i obnovu tradicijske arhitekture, stambene i gospodarske, kao i svih povijesnih arhitektonskih građevina spomeničkih svojstva, kao nositelja prepoznatljivosti prostora
- očuvanje povijesne slike prostora i karakterističnih vizura
- očuvanje i njegovanje izvornih i tradicionalnih funkcija i sadržaja, poljoprivrednih kultura i tradicionalnog načina obrade zemlje
- zadržavanje i očuvanje karakterističnih toponima, naziva sela, brežuljaka i potoka, od kojih neki imaju povijesno (arheološko) i simboličko značenje
- očuvanje i obnovu svih građevina i sklopova s kulturno povijesnim obilježjima
- istraživanje i prezentaciju arheoloških nalaza u Topuskom i okolici, važnih za lokalnu ali i nacionalnu povijest.

U cilju očuvanja, zaštite i unapređenja kulturne i prirodne baštine Općine Topusko, što znači očuvanje identiteta i osnovu za razvitak turističkih djelatnosti lječilišta i kupališta, naglašavamo načela zaštite koja bi trebala biti polazna osnova budućeg razvitka:

- kulturna i prirodna baština predstavlja temelj identiteta i dokaz je povijesnog kontinuiteta razvitka sredine pa ju je potrebno štiti od svake daljnje devastacije i degradacije njenih temeljnih vrijednosti

- prezentacija arheološkog sloja antičkog naselja ima veliku ulogu u oblikovanju povijesne jezgre naselja i formiranje identiteta lječilišnog i kupališnog mjesta Topusko
- osim pojedinačnih građevina, kulturnu baštinu čini i prostorna baština, koja je zajedničko djelo čovjeka i prirode, odnosno rezultat je ljudskog djelovanja kroz povijest
- osim građevina - reprezentativnih primjera određenog stila, kulturnu baštinu čine i skromna ostvarenja tradicijske stambene izgradnje, drvene kuće i mlinove (vodenice) koje bi kao nositelje identiteta, trebalo čuvati u izvornim oblicima i po mogućnosti izvornoj namjeni
- prirodni krajolik je neponovljiv, a svako novo širenje građevinskih zona u kvalitetne krajobrazne prostore znači osiromašenje krajolika i gubitak samosvojnosti.

Zaštita i obnova kulturno povijesnih i krajobraznih vrijednosti postavljaju se kao važan zadatak na kojem općina Topusko kao turističko područje treba graditi svoj identitet. Kulturna baština općine Topusko posjeduje visoku kulturno povijesnu, arhitektonsku, etnološku, arheološku i dokumentarnu vrijednost, stoga je izrađena Konzervatorska podloga¹⁹, na temelju koje su izrađeni dijelovi ovog Plana koji se odnose na zaštitu kulturne baštine. Cilj ove podloge je da se ustanove osnovni prostorni i razvojni činitelji očuvanja kulturne baštine, te da se daju smjernice i uvjeti korištenja prostora, za djelovanje u prostoru i za pojedinačne graditeljske zahvate. Zaštita graditeljske baštine se provodi prema usvojenim načelima integralne zaštite prostora, ali i očuvanjem autentičnosti kroz obnovu izvornih obilježja građevine. Modaliteti zaštite određuju se prema kriteriju zoniranja, (stroga zona zaštite povijesnih struktura i kontaktne zone), te prema propisanim mjerama zaštite. Dio prostora općine vrednovan je kao područje kulturnog krajolika, osobito padine Petrove gore s tradicionalnim selima i brežuljcima, ali i s brojnim arheološkim lokalitetima. Potrebno je s naročitom pažnjom pristupiti planiranju građevinskih područja, kako ne bi došlo do narušavanja kvalitetnih prostornih odnosa, uz očuvanje vrijednih vizura na sela.

Vrlo bogata i raznovrsna kulturna baština; arheološki lokaliteti i nalazi, ostaci srednjovjekovne sakralne i fortifikacijske arhitekture, očuvana etnološka arhitektura u selima, urbanizam lječilišnog naselja Topusko te očuvani krajolik, resursi su na kojima Topusko može graditi svoj prepoznatljivi identitet turističkog, kupališnog mjesta.

Blatne kupke, Topusko

¹⁹ Konzervatorska podloga za Prostorni plan uređenja Općine Topusko, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu, Mesnička 49, prosinac, 2003.

2.3. CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA NASELJA NA PODRUČJU OPĆINE TOPUSKO

2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora

Jedna od temeljnih zadaća prostornog uređenja je zaštita prostora kao prirodnog resursa, što nameće obziran način korištenja. Društveni odnos prema korištenju prostora u novije je vrijeme bitno promijenjen, te se Republika Hrvatska i Ustavom, a potom i donošenjem Strategije i Programa prostornog razvitka odredila za politiku održivog razvoja.

Uvođenjem informatičkog, znanstveno - istraživačkog, koordinacijskog i odgovarajućeg zakonskog okvira kao ključne podloge za provođenje smjernica Plana, usuglašavanjem razvojnih interesa i postupaka, te pripremom temeljnih preuvjeta za pojedine razvojne pravce ostvariti će se i kvalitetniji odnos spram prostora i njegovog korištenja.

U fazi određivanja razvojnih preuvjeta nužno je uvažiti ustavnu odrednicu o prostoru kao dijelu nacionalnog bogatstva, ograničenog i u kvalitativnom i u kvantitativnom pogledu, kroz niz mjera, usuglašanih planskih akcija i zabrana, kako bi neposredni i dugoročni ciljevi i interesi postali prepoznatljivi elementi razvoja.

Ciljevi racionalnog korištenja i zaštite prostora su :

- preispitivanje važećih građevinskih područja u odnosu na izgrađenost u prostoru;
- racionalno planiranje novih površina za razvoj naselja i gospodarskih pogona;
- poboljšavanje efikasnosti korištenja svih postojećih već angažiranih prostora;
- gašenje neprimjerenih sadržaja u prostoru uz njegovu sanaciju i revitalizaciju;
- određivanje prostora vrijednih resursa na kojima je isključena prenamjena prostora;
- prilikom planiranja trasa prometne i komunalne infrastrukture prioritetno ispitati mogućnosti korištenja postojećih koridora i izbjegavati zauzimanje novih površina (posebice poljoprivrednih i šumskih);
- u odnosu na ostale načine korištenja zemljišta težiti povećanju u korist poljoprivrednog i šumskog zemljišta.

Promjena odnosa prema prirodnim resursima (pitka voda, vrijedne prirodne cjeline, poljoprivredne i šumske površine itd.) je nužna i postala je osnovni postulat u najnovijoj generaciji dokumenata prostornog uređenja. Kako je načelno jasno da su resursi ograničeni, u idućem planskom razdoblju potrebno je predložiti raznolike mogućnosti korištenja resursa. Promjena odnosima prema resursima, naime omogućuje intenzivniji razvoj komplementarnih djelatnosti u tercijaru (npr. "kontinentalni" tip turizma), te razvojno aktiviranje društvenih djelatnosti obrazovanja, zdravstva, kulture i rekreacije.

2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno- povijesnih cjelina

Sukladno preporuci iz Prostornog plana Sisačko-moslavačke županije pri određivanju površina građevinskih područja potrebno je voditi računa o preporučenoj normi od 300 m² po stanovniku brutto građevinskog područja naselja.

S obzirom na to da je tu gustoću moguće očekivati samo u većim urbaniziranim središtima, manja gustoća područja Općine Topusko je opravdana zbog brdske raspršene izgradnje (naselja na području Općine Topusko su izrazito neracionalno građena – razvučena su uz ceste ili raštrkana po obroncima) i tradicionalno slabe naseljenosti.

Izvod iz Prostornog plana Sisačko-moslavačke županije:

Tablica 4: Procjena broja stanovništva i prijedlog najmanjih gustoća stanovanja i okvirnih površina građevinskih područja naselja

Grad / Općina	Postojeći PPO		Stanje 1991. god.		Procjena 1999. god.		Novi prostorni planovi uređenja **		
	Površina građevnog područja (ha)	Izgrađeni dio građevnog područja	Broj stanovnika	Gustoća stanovanja (stan / ha)	Broj stanovnika	Gustoća stanovanja (stan / ha)	Minimalna bruto gustoća stanovanja (stan / ha)	Okvirna procjena broja stanovnika 2010. god.	Preporučena max površina građ.podr. (ha)
GLINA	2.936,7	40 %	23.040	7,85	13.617	4,64	4,9	14.500	2.950,0
H.KOSTAJNICA	676,0	40 %	4.996	7,39	1.328	1,96	5,9	4.000	680,0
KUTINA	3.578,9	50 %	24.829	6,94	23.052	6,44	7,2	25.700	3.580,0
NOVSKA	1.538,0	50 %	17.231	11,20	12.296	7,99	10,3	15.800	1.540,0
PETRINJA	3.625,0	45 %	35.151	9,70	23.573	6,50	7,2	26.000	3.630,0
SISAK	4.749,2	50 %	61.413	12,93	69.283	14,59	14,8	70.000	4.750,0
D. Kukuruzari	545,0	40%	3.063	5,62	826	1,52	1,8	1.000	550,0
Dvor	3.456,0	40 %	14.561	4,21	1.841	0,53	1,0	3.400	3.460,0
Gvozd	ne postoji PPO		8.082	-	1.947	-	5,0	3.400	680,0
Hrv. Dubica	1.045,0	40 %	4.237	4,05	981	0,94	2,3	2.400	1.050,0
Jasenovac	439,0	45 %	3.599	8,20	1.516	3,45	5,4	2.400	440,0
Lekenik	2.615,0	50 %	6.248	2,39	7.924	3,03	3,0	8.000	2.620,0
Lipovljani	859,0	40 %	3.866	4,50	3.571	4,16	4,4	3.800	860,0
Majur	617,8	40 %	2.310	3,74	468	0,76	1,3	800	620,0
Martinska Ves	552,2	50 %	4.643	8,41	4.588	8,31	8,2	4.600	560,0
Popovača	1.784,0	50 %	11.822	6,63	11.383	6,38	6,5	11.700	1.790,0
Sunja	2.799,3	40 %	12.309	4,40	8.449	3,02	3,2	9.000	2.800,0
Topusko	ne postoji PPO		6.824	-	1.552	-	5,0	3.600	720,0
Velika Ludina	532,7	40 %	2.869	5,39	2.877	5,41	5,4	2.900	540,0
u k u p n o	32.348,8	45 %	251.093	7,76	191.070	5,91	6,3	213.000	33.820

napomena : ** Podaci za izradu novih dokumenata prostornog uređenja predstavljaju tek okvirnu preporuku jer će se stvarne demografske procjene moći izraditi tek primjenom rezultata popisa stanovništva koji će biti izrađen u proljeće 2001. godine i biti će korišten kao podloga za izradu prostornih planova gradova i općina.

Kako se, vezano na demografske i društvene promjene, ukidanje društvenog vlasništva, te očekivani razvoj malih i srednjih poduzeća na području Županije očekuju novi zahtjevi za gradnjom stambenih i gospodarskih sadržaja, Prostornim planom Županije utvrđuje se preraspodjela građevinskih područja na način da se, zadržavajući ukupnu površinu građevinskog područja, zadovolje sljedeći uvjeti:

- povećanje građevinskih područja u demografski aktivnim naseljima, te njihovo smanjenje u naseljima s negativnim demografskim pokazateljima;
- uključene postojećih izgrađenih poteza u građevinsko područje gdje god je to moguće;

- utvrđivanje provedbenim odredbama smjernica za rekonstrukciju i nadogradnju postojećih zgrada izvan građevinskih područja;
- sustavno uvažavanje svih uvjeta za ograničenja građevinskih područja (klizišta, strma područja, zemljišta nedovoljne nosivosti, plavljena područja, zone intenzivne poljoprivrede, oranice 1. i 2. kategorije, postojeći i planirani prometni i infrastrukturni koridori, šumsko zemljište, zaštitni pojas spomenike prirodne i kulturne baštine, vrhovi uzvisina, zaštita vodocrpilišta, zaštita okoliša, zaštita koridora u kojima je posebnim gradskim odlukama zabranjena gradnja i sl.);
- planiranje gospodarskih zona u područjima koja je moguće kvalitetno opremiti prometnicama i komunalnom infrastrukturom;
- u ukupnom odnosu površine građevinskog područja ne povećati, već samo preraspodijeliti na drugi način, u skladu sa stvarnim potrebama na terenu.

Osnovama korištenja i zaštite prostora (bivše) Općine Vrginmost izvršena je detaljna analiza građevinskih područja naselja, te su su temeljem toga dane smjernice za daljnje planiranje koje će se uvažiti ovim Planom:

- ne predlaže se značajnije povećanje općinskog središta Topusko
- ostala naselja se ne smiju širiti na kvalitetna poljoprivredna i šumska zemljišta
- zadržavaju se zone postojećih proizvodnih djelatnosti; mogućnost lociranja novih i proširenja postojećih ne smije biti na uštrb kvalitetnih poljoprivrednih i šumskih površina
- kao zaštita značajnih poljoprivrednih površina koje se prostiru uz veće vodotoke planira se melioracija i izgradnja obrambenih nasipa
- postojeći šumski kompleksi se zadržavaju. Nužno je racionalno gospodarenje šumama kao i pošumljavanje pogodnih lokaliteta.
- zaštićeni su objekti prirode na području Nikolina brda
- područja eksploatacije mineralnih sirovina mora pratiti odgovarajuća prostorna i ekološka dokumentacija.

2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

Budući razvoj na području Općine Topusko biti će prvenstveno usmjeren na razvojno i demografski atraktivnija područja. Odabirom ograničenog broja naselja s prioritetom u razvoju omogućiti će se :

- osiguranje prostora za širenje stambenih i radnih zona;
- otvaranje novih radnih mjesta u poljoprivredi, proizvodnji i uslugama u jačim gravitacijskim središtima;
- unapređenje standarda naselja (društveni, obrazovni, rekreacijski sadržaji);
- optimalizacija prometnog povezivanja (cestovne prometnice, javni prijevoz);
- kvalitetno opremanje komunalnom infrastrukturom;
- zaštita okoliša i ambijentalnih vrijednosti.

Ciljevi razvitka komunalne infrastrukture su :

- gradnja lokalne cestovne mreže u planiranim urbanim područjima;
- razvijanje ostalih infrastrukturnih sadržaja koji na lokalnoj razini trebaju učinkovito pratiti gospodarski razvitak;
- iskoristivost sustava komunalne infrastrukture na lokalnoj razini;
- na najmanju moguću mjeru smanjiti nepovoljne utjecaje komunalne infrastrukture na stanje okoliša (izgradnjom cjelovitih sustava odvodnje i obrade otpadnih voda);
- osiguranje prostornih i tehnoloških pretpostavki za postupanje s otpadom.

